

Hemvärnet

Nationella Skyddsstyrkorna

NUMMER 4 OKTOBER 2007

De skyddar
vår huvudstad

Kandidaterna
till rådet
och motionerna
till tinget

Med flytvästen på:
**NYA UTMANINGAR
VÄNTAR
I MARIN MILJÖ**

Vi väntar på politiskt erkännande

FOTO: ANDERS KÄMPE

NÄR JAG SKRIVER DETTA upplever vi för första gången på mycket länge hur en minister, i detta fall försvarsminister Mikael Odenberg, avgår på grund av oenighet i sakfrågorna.

Detta kan bli början på ytterligare en turbulent tid för Försvarsmakten. Det är alldelens självklart att försvarets utformning måste grundas på en tydlig och kommunicerad säkerhetspolitisk bedömning och därpå följande inriktning.

Efter att regeringens budgetproposition har lagts på riksdagens bord kan konstateras att Försvarsmakten står inför ett omfattande arbete när nu reduceringar sker på framförallt materielanslaget. I budgetpropositionen slår dock regeringen fast hemvärvnets omfattning till de 60 hemvärnsbataljoner som vi har. Det är bra. Det visar att regeringen fullföljer 2004 års försvarsbeslut och de inriktnings som finns där för hemvärvnets utveckling.

DET ÄR MIN fasta övertygelse att vi vilar på solid grund. Hemvärvnet har hög beredskap, hög motivation, hög förmåga, är efterfrågat, är kostnadseffektivt och verkar i såväl fred, kris som krig. Detta har vi ånyo sett i samband med olika översvämnningar under sommaren. Åtskilliga hemvärnssoldater har varit engagerade i att mildra verkningarna. Återigen har hemvärvnet visat sig vara en pålitlig och omedelbart tillgänglig resurs i samhällets krishantering. Jag väntar där även på det politiska erkännandet.

Det myckna regnandet skapade stora problem för samhället lokalt. I Aneby i Småland genomförde Höglandsbataljonen en långvarig insats som enligt räddningschefen "vi inte hade klarat oss utan". Jag kan bara konstatera vem som är samhällets i särklass främsta krisstödjare. Jag hoppas att politikerna också snart bekräftar detta.

ALLDELES NYLIGEN har vi tvingats till ytterligare besparingar i förbandsverksamheten. Detta är olyckligt men Försvarsmakten måste likt alla andra myndigheter hålla sin ekonomiska ram. Hemvärvnet som en del av Försvarsmakten måste självklart vara med och dela på bördan. Besparingarna skall dock ställas in relation till såväl orsak som verksamhet. Hemvärvnet bygger på frivillighet och vi har förpliktelser mot dig som gör din tjänst frivilligt. Hemvärvnets andel av den totala besparingen denna gång är 2,7 procent eller fem miljoner kronor. Detta bedömer jag är hanterbart vid hemvärnsförbanden, även om det kommer att

medföra en del oönskade effekter. Tappa inte humöret för detta!

Även denna sommar har våra avtalsorganisationer utbildat en stor mängd kvalificerade hemvärnssoldater. Än en gång vill jag uppmana er på förbandsnivån att ta hand om dessa snabbt och på ett sätt som gör att deras kompetens och intresse kan nyttiggöras hemvärnsförbanden.

Hemvärnsmusiken, denna bärare av militärmusikalisk tradition har under sommaren varit i elden mer än någonsin. Ålmhults hemvärnsmusikkår gjorde stor succé i Nijmegen och som en engelsk kollega uttryckte det "dom spelar med en glöd som man förmodligen bara kan se hos en frivillig musikkår". Vidare har Ystad Tattoo genomförts med deltagande av flera hemvärnsmusikkårer som på ett förfämligt sätt visat upp sig och sitt kunnande.

Metodförsöken med såväl direktutbildning som hemvärns-KFÖ fortsätter under hösten. Vad gäller direktutbildningen är det för mig en självklarhet att denna kan genomföras inte minst mot bakgrund av kommande översyn av pliktagstiftningen. Arbetet med hemvärns-KFÖ kommer under hösten att leda till ett antal metodseminarier för att sprida kunskaper om hur detta bör gå till.

Under vecka 42 genomförs rikshemvärnschefens insatsövning, denna gång i Göteborg och med hamnen som central del i scenariot. Omkring övningen genomförs också seminarier som behandlar krishantering, skydd och bevakning. Övningen har redan väckt viss uppmärksamhet och får många prominenta besökare.

RIKSHEMVÄRNSTINGET NÄRMAR SIG med stormsteg. Jag konstaterar med glädje att ett stort antal motioner, 74 stycken, inkommit. Detta är bra för demokratin och det är angeläget att våra soldater vill engagera sig i olika frågor. Motionerna omspänner ett brett område och jag kan lova alla tingsdeltagare arbetsamma, spännande och roliga dagar i november. För första gången har vi ett system där en valberedning som arbetat över hela landet nu lämnat sitt förslag till ledamöter i det nya rikshemvärnsrådet. Valberedningen har arbetat precis på det sätt som intentionerna i det nya medinflytandesystemet föreskriver och beredningens förslag presenteras i denna tidning. Bra jobbat!

ROLAND EKENBERG
Rikshemvärnschef

Hemvärvnet

Nationella Skyddsstyrkorna

NUMMER 4 OKTOBER 2007. ÅRGÅNG 67

BESÖKSADDRESS

Banérsgatan 62
Stockholm

POSTADRESS

Tidningen Hemvärvnet
107 85 Stockholm
Tel: 08-788 75 00
Fax: 08-664 57 90

REDAKTION

Chefredaktör
och ansvarig utgivare:
Ulf Ivarsson
Tel: 08-788 97 38
E-post:
hvtidningen@swipnet.se

Stf ansvarig utgivare: Lars Brink

Reporter: Therese Åkerstedt
Tel: 08-788 95 81
E-post:
therese.akerstedt@mil.se

Redaktionsassistent:
Pia-Lena Jansson
Tel: 08-788 97 15
E-post:
pia-lena.jansson@mil.se

Grafisk form och layout:
Forsberg Grafisk form AB

PRENUMERATION
Helår/6 nummer: 100:-
Postgiro: 456177-5
Utlandsprenumerat: 200:-

ANNONSBOKNING:
Pia-Lena Jansson
Tel: 08-788 97 15
E-post: pia-lena.jansson@mil.se

UTGIVNINGSPLAN 2007
Nummer Manus- och Utkommer
annonsstopp
5 24/9 2/11
6 7/11 21/12

TS-kontrollerad upplaga 2006:
37 500 ex
Tryck: Color Print Sweden, 2007

För icke beställt material
ansvaras inte. Författarna till
insända artiklar förutsätts
godkänna att texter och bilder
läggs ut på tidningens hemsida.

OMSLAGSFOTO:
ANDERS KÄMPE

5-15 NYHETER

5 Dan Fjällström först på plats

Hemvärvnet fick betydelse på flera sätt efter helikopterolyckan i Småland.

7 Röda korset trötta på ekorrhjulet

Röda korset rekryterar och utbildar. Men om sjukvårdarna inte får öva rätt tappar de sugen och nya måste värvas.

8 Fem edsvurna män

Valberedningen har delvis lyckats förnya rikshemvärnsrådet.

10 Ersättningsmotionerna får tummen ned

Rikshemvärnsrådet redovisar skälen för sina yrkanden om avslag.

16 Tuff marknad för Stockhomsbataljoner

Förbanden blir allt vassare. Rekryteringen i storstäderna är dock inte lätt.

20 Inga liljekonvaljer på Villingsberg

De nya terrängbilsförarna gillar att gasa i skogen.

22 Debattörer i norr

Anders Karlsson och Bertil Kantola håller envist fast vid folkförsvarsidén.

24 Skaraborg triumferade igen

Skaraborgs lag från Försvarsutbildarna vann knappt över sin norska rivaler i ungdomstävlingen.

27 Ungdomar gillar strapatser

Ungdomsledarna i Dalarna vet precis vad som går hem. En flerdygnsövning med promenader i myrarna.

28 Kvinnliga ledare tar befälet

Nystartade ungdomsavdelningen på Södertörn styrs av en tjejermaffia.

30 Porträttet

Tobias Larsson är hemvärnssoldat på Gotland. Men han är också en av många unga svenskar som ingår i Nordic Battlegroup.

32 Försäkringarna täckte allt

När mc-ordonnansen Ulrica Hjalmarsson råkade ut för en allvarlig olycka blev hon väl omhändertagen, både ekonomiskt och mänskligt.

35 Hemvärvnet tryggar vid översvämnings

Lokalbefolkningen älskar sitt hemvärn och bjuder svettiga soldater på bullar.

36 Från land till hav

En stor del av Sveriges landsgräns består av kust. För de förband som verkar i marin miljö är stridsbåt 90 H ett nödvändigt transportmedel.

38 Debatt

40 Nijmegen för 40:e gången

Tack kära ministrar för att ni tände debatten

FOTO: ANDERS KÄMPE

DEN ALLMÄNNA VÄRNPLIKTEN har har länge bara varit en kuliss och nu tycks den även officiellt vara helt på avskrivning. Avskaffas plikten kan det få en rad otrevliga konsekvenser. Man kan undra över hur regeringen funderat.

Det allvarligaste är att den naturliga kopplingen till medborgarna försvinner. Någon individuell uppförring för landets försvar krävs ju inte längre. Följden blir en attitydförändring i linje med det klient- och kund-samhälle vi ser på så många andra områden. Vi köper tjänsten av en yrkeskår som tar betalt för att ta risker. En tveksam väg för den lilla demokratin. Lösningen har kritiserats som ohållbar av militära fackmän. Men partier på båda sidor om blockgränsen rycker på axlarna åt både värnpliktens avskaffande och finansministerns brandskattning av materielanslaget.

POLITIKERNA VEKAR INTE FÖRSTÅ att några av försvarets förmågor till slut hamnar under den kritiska nivå ÖB varnat för och därmed försvaras och marginaliseras de internationella insatser de själva sätter främst. De tycks inte heller tänka på att soldater utan värnpliktsbakgrund inte lika självklart ställer upp på samhällets och försvarsmakterns etik och moral. Man måste vidare räkna med att professionella soldater har sämre eller inga civila yrkeskunskaper alls, just sådana egenskaper som visat sig göra svenska förband så uppskattade i fredsmissionerna. Går utvecklingen mot en yrkesarmé som utökpar avlägsna krig av omstridd betydelse för svensk säkerhet kan dagens förståelse för operationerna till och med vändas i sin motsats, i synnerhet om det blir större svenska förluster.

Regeringens hårda nypor mot försvaret är ändå bra på så sätt att debatten äntligen blossat upp. Folk börjar inse att de inte längre får särskilt mycket försvare av Sverige för samma slant med vilken landet förut lyckades hålla sig med en massarmé. Suveränitetsförsvaret över ytan vidmakthålls numera av hemvärnet, som inte heller lämnas ifred, trots att det bara kostar 1,5 procent av försvarsbudgeten. I stället får vi nya problem med personalförsörjningen om värnplikten försvinner.

MELLAN TUMMEN OCH PEKFINGRET har hemvärens personal historiskt varit ungefär 2,5 gånger så många som årsklassen. Kravet för att få gå med är fullgjord grundutbildning. Inga värnpliktiga betyder alltså med nuvarande regler på sikt nya svårigheter för rekryteringen, utom till avtalsbefattningarna.

Därför är det viktigt att regeringens utredare förutsättningslöst studerar hur man kan öppna hemvärnet för personal utan traditionell militär utbildning. Den tre månaders direktutbildning som nu sker på försök kommer visserligen att ge en hel del och likaså aspirantkurser för "försvarsungdomar" som kommer igång på prov under 2008. Man kan också hoppas på en viss rotation mellan utlandsstyrkan och hemvärnet. Ännu några år finns som tur är reserver av värnpliktiga att ta av. Men basen måste breddas i tid genom att en eller flera alternativa vägar för andra kategorier också förbereds. Rörelsen väntar sig positiva besked av försvarsministern på denna punkt.

ULF IVARSSON
Chefredaktör

Tidningen på nätet

Från och med detta nummer har Tidningen Hemvärnet fått en egen webbplats, www.tidningenhemvarnet.se. På den kommer vi regelbundet att publicera nyheter, reportage och annan information som rör tidningens verksamhet. Även visst material från papperstidningen kommer att finnas.

Webbredaktör och ansvarig utgivare är Therese Åkerstedt.

HvSS kursplan och kurskatalog för 2008 ligger nu på HvSS hemsida. www.hvss.mil.se

Anställ ungdomsledare

■ Hur ska ungdomsverksamheten i hemvärnet skötas i framtiden? Rörelsen har pejlat stämningarna i utbildningsgrupperna som nu ger besked. De vill att ungdomarna ska tillhöra ett kompani och få sin utbildning där. De vill samarbeta med Försvarsutbildarna och ha fast anställda ungdomsledare. Det är åtminstone vad fler än 15 utbildningsgrupper önskar sig i svaren på rikshemvärnsrådets frågor. I förlängningen bör villiga ungdomar som inte får göra lumpen utbildas under ett par somrar för att sedan kunna antas som hvsoldater, anser rikshemvärnsrådets arbetsgrupp som bestått av Krister Willén och P-O Bäckström.

De båda säger att det behövs ett helhetssgrepp på ungdomsutbildningen. Vilken kompetens och ersättning ska ungdomsledarna ha? Vad behöver de för administrativt stöd? Detta är exempel på andra frågor som rörelsen vill få svar på.

Lär dig vapnet på distans

■ Nu är utbildningspaketet för 4B tillgängligt på internet. Än så länge är det dock få som börjat använda denna möjlighet. HvSS har lämnat förslag till ytterligare utbildningspaket till den enhet inom Försvarsmakten som jobbar med distansutbildning. Ett sådant gäller lägesangivning med UTM-systemet, ett annat ksp 58.

Ett rikshemvärnstag kostar 3 500–4 000 kronor per deltagat, totalt cirka en halv miljon kronor. Utbildningsgrupperna står för sina delegater och rikshemvärnsavdelningen tar hand om konferenslokaler, sin egen personal och den gemensamma middagen.

Dan tog initiativet vid helikopterolyckan

Dan Fjällström som är chef för Kronobergs hemvärnsbataljon blev vittne till helikopterolyckan i Ryd den 11 september, då två arméhelikoptrar kolliderade under ett rutinuppdrag.

■ Upprinnelsen var en helikopterlandsättning som skedde på en fotbollsplan i närheten av skolan i Ryd.

Detta uppmärksammades av Trojaskolans elever och många hörde av sig till Dan Fjällström som är lärare på skolan. Han visste att det bara var en övning och var på plats i god tid för att med egna ögon följa det hela.

Under inflygningen inträffar helt plötsligt kollisionen och de båda helikoptrarna störtar.

– Jag ringde 112 och larmade. Därefter bröt jag mot massor av trafikregler då jag skyndsam tog mig till olycksplatsen, en kilometer bort.

Dan ordnade med vägvisning för räddningstjänsten.

– Synen som mötte mig var helt överklig. En helikopter låg kraschad i oerhörda lågor varför jag koncentrerar mig på den andra helikoptern som ligger strax intill.

Ställföreträdande bataljonschefen kom nu till platsen.

– När elden dämpats av brandkåren kunde vi bara konstatera att samtliga var omkomna, säger Dan Fjällström, som på eget initiativ gick in som militär insatschef.

– Vi tog kontakter med Kalmar- och Kronobergsgruppen. En stor mängd praktiska göromål, avspärrningar, förberedande av bevakning, logistik, ordnande av lokaler, mat med mera höll oss sysselsatta i timmar efter kraschen.

De tre som landsatts från helikoptrarna kom snart fram till olycksplatsen och var omskakade. Ingen av dem mådde speciellt bra. Hemvänet ordnade med transport och F 17 kunde sedan ta hand om dem.

På kvällen övertog hemvärnets beredskapstropp från marinbasen bevakningen av områ-

Dan Fjällström ryckte in som militär insatschef.

FOTO: SUVAD MRKONJIC/SCANPIX

Medietrycket blev kraftigt.

FOTO: KRAM

det med ansvar fram till dess haveriundersökningen genomförts. Styrkan bemannas företrädesvis med soldater ur bataljonens södra kompanier.

Chefen löjtnant Christer Johansson hade tio av sina soldater på plats tre timmar efter larm.

– De har sex timmars inställelsenhet och några långt att åka, ändå kunde vi snabbt sätta igång bevakningen. Vi var enda skarpa militära enheten efter

kraschen och jag ensam yrkesofficer. Det känns märkt, men hemvänet har ju blivit sista utposten.

Medietrycket var oerhört. Dan Fjällström fick ganska bryskt avspisa ett tiotal olika tidningar samt en massa TV- och radiokanaler och hävisa till polisens talesman.

– Jag ville själv inte uttala mig förrän jag lämnat vittnesmål till polisen om olyckan och avslutat min MIC-tjänstgöring.

Dörren kan öppnas för ungdomarna

Ungdomsvägen in i hemvänet avfärdades i utredningen "Hemvänet efter 2004". Rekryteringen blev dock ett värre bekymmer än man trodde då och försök med en vidareutbildning för ungdomar förbereds därför till 2008.

■ Inga beslut är fattade, men rikshemvärnschefen Roland Ekenberg gav på ett seminariet i slutet av augusti grönt ljus för fortsatt arbete med en försöksplan.

Det förslag som vi berättade om i korthet i nr 3/2007 har nu kläts på och remissbehandlats. Tanken är att hemvärnsungdomar som fyllt 18 efter registerkontroll och mönstring antas som aspiranter och går en grundkurs hemvärnssoldat om 170 timmar. Efter sedvanlig introutbildning skulle de kunna ingå som stridande soldater i 20-timmarsförband. Med en kompletterande stridsutbildning vore även en placering i insats möjlig och kanske också i utlandsstyrkan på specialbefattningsar.

I STARTGROPARNA

Bakom idéerna står en arbetsgrupp ledd av major Per Bendegård, Skånska gruppen.

I övrigt ingår Kalmar-Kronobergsgruppen och BohusDal-gruppen. De tre grupperna ligger i startgroparna för att genomföra försök 2008.

Även ungdomsutbildningen behöver ses över och få försvarsmaurtsstämpel. I dag följer man den plan som Försvarsutbildarna gett ut, även om den arbetats om i samråd med rikshemvärnsavdelningen. En ram för ett 250

Försök med vidareutbildning av hemvärnsungdomar för krigsplacering i hemvänet ska påbörjas 2008.

timmars försvarsungdomspaket är klar, bara utbildningsplaner återstår att skriva.

– En huvudtanke med vårt förslag är att man också ska kunna bli hemvärnsaspirant om man har en ungdomsbakgrund i frivilligfamiljen eller gått rekryteringscentrums sommarkurser, säger Per Bendegård.

Han menar att det brådskar att skapa den här möjligheten för ungdomarna. Skånska hemvänet har sju hbataljoner, sex insatskompanier och ett hvundkompani. Hemvärnsaspiranterna blir ett bra komplement till övriga former av rekrytering.

Det finns gott om intresserade, enbart i Skåne är 850 ungdomar medlemmar i Försvarsutbildarna, Sjövärnskåren och de flygvapenfrivilliga. Många av dem vill, men får aldrig en chans att göra lumpen.

I arbetsgruppens skiss har

grundkurs hv tre block. Vapen 40 timmar, skyddsvakt 40 timmar och strid 90 timmar. Till sammans med ungdomspaketet blir det 420 timmar, vilket motsvarar kärnan i tre månaders direktutbildning till hemvänet.

– Vi har utgått från förmågor och renodlat så mycket vi kan, säger Per Bendegård.

LÅGINTENSIV STRIDSMILJÖ

Exempel på krav är att kunna verka med ak 4 från en eldställning och tjänstgöra som skyddsvakt, ta sig från en fordonsavlämningsplats en kilometer med personlig utrustning, agera i stridspar.

– Det här är vad vi bedömer krävs som en grund för tjänstgöringen i hemvänet som ju främst handlar om att bevakta objekt i en lågintensiv stridsmiljö, säger Per Bendegård.

Kvalitén på utbildningen

måste också säkras. Enligt arbetsgruppens utkast ska ungdomsledarna ha gjort värnplikten eller grundkurs hv och ungdomsledarkurs. Vidare trupputbildning för instruktörer enligt nya krav och ovanpå det skjutinstruktörskurs. Vad beträffar grundkurs hv kan mycket hämtas från direktutbildningen och för tydlighetens skull samlas allt i målkatalogen som HvSS garanterar nivån på.

BRED PALETT KRÄVS

En slutredovisning av upplägget sker i oktober- november och är rikshemvärnschefen nöjd kan Skåne sätta igång vapenblocket som helgkurser under första kvartalet och leverera den första kullen till hösten. KRAM och BohusDal är inställda på sommar kurser enbart.

– Skälet till att vi vill pröva den här modellen är att det är alldelvis för få som skrivs in utanför de befolkningstäta områdena. På Gotland var det till exempel år 2005 bara 55 soldater och det förslår inte till de två bataljonerna där. Vår tremånaders direktutbildning permanentas 2009 men kommer inte att räcka. Vi behöver en bred palett av metoder för att personalförsörja hemvänet, säger general Roland Ekenberg.

TEXT: ULF IVARSSON

FOTO: ANDERS KÄMPE

HvSS fullföljer sina projekt

■ Trots besparingarna på hemvänet ska alla påbörjade utvecklingsprojekt på HvSS fullföljas. Svenska instruktörer och elever har varit i Norge för att lära sig mer om filmskjutbanan.

– Det här är en ypperlig anläggning att öva oss på att inte skjuta, sa en besökande förbandschef och slog därmed huvudet på spiken. Under hösten utbildas fler instruktörer och

skolan gör ett utbildningsmaterial som även tar upp de moraliska och etiska aspekter som finns när man över med skarp ammunition mot mål som uppfattas som levande, berättar chefen för utvecklingsavdelningen, Magnus Norhult.

UNDFÖRSÖKEN AVSLUTAS

Hemvärnsunderrättelsekompaniernas försöksår avslutas med

en övning i mitten av oktober på Västkusten. HvSS slutrappart till högkvarteret blir klar under senare delen av oktober. Från och med 2008 tillhör personalen respektive utbildningsgrupp. Årets sommarskola för hvundpersonal genomfördes med slutförsövning vid HvSS. Utvärderingen pekar på att utbildningen var bra men att det var för få deltagare.

Alla får inte glasögon

■ FMLog har uppreatat sitt besked att glasögon till skydds maskerna inte kommer att köpas in. Kostnaderna blir helt enkelt för höga om alla ska ha. I särskilda fall kan förbandschef eller utbildningsgruppchef överväga anskaffning till enskild person. Vid en eventuell beredskaps höjning tas frågan upp igen.

Sjukvårdsutbildningen knyts till förbanden

Nya grepp tas på Röda korsets utbildningar för hemvärnsjukvårdare. Kopplingen till hemvärnsförbanden stärks och på försök genomförs en anpassad utbildning för sjukvårdspersonal.

■ Grundutbildningen delas upp på två niodagarspass. Del ett handlar mycket om teori, anatomi, fysiologi men också hjärt-lungräddning, syrgasbehandling och ABCDE.

Del två är mer praktiskt inriktad och den stora skillnaden mot tidigare är att utbildningen knyts ihop med verksamheten på förbanden. Samtidigt med skede 2 går nämligen en gruppchefskurs och en sjukvårdsbefälskurs på samma plats.

Det betyder att gruppcheferna får en uppsättning sjukvårdare med modern utrustning enligt listorna samt att cheferna får gå i befattning och lösa rätt uppgifter.

– Vi arbetar mycket för att sjukvårdsbefälen ska utbildas vid samma tillfälle. Då får sjukvårdarna se exakt hur tjänstegrenen fungerar i bataljonen, säger Röda korsets försvars-handläggare Per Spjuth.

Efter kursen kommer därför sjukvårdarna till sina förband med en minnesbild av hur det ska vara och kan ställa krav på sina utbildningsgrupper och få dem att inse vilken resurs de har i sjukvårdarna.

Den nya modellen har redan prövats med gott resultat i Örebro- och Värmlandsgruppen.

Röda korset lägger inte bara om grundutbildningen utan släpper också TFU, totalförvarsutbildningen till Lottorna och SKBR enligt den nya principen om huvudmannaskap för vissa utbildningar.

SLÄPAR EFTER

Röda korset ändrar vidare sin organisation och har från 2008 totalt fyra heltidstjänster för rekrytering, information och utbildning av hvsjukvårdare mot tidigare ett tiotal deltidstjänster.

– Vi måste alltså få hjälp av

FAKTA/SJUKVÅRD

I hemvänet finns 1750 befattningar som sjukvårdare, sjukvårdsgruppchefer och sjukvårdsbefäl. Röda korset grundutbildar cirka 250 varje år för en kostnad av sju miljoner kronor. En välkommen nyhet är att de som arbetar inom intensivvård, ambulans- eller akutsjukvård kommer att erbjudas en kortare, anpassad utbildning på 80 timmar för att förenkla vägen för sjukvårdspersonal som vill in i hemvänet. All information om dessa utbildningar finns på: www.hemvarnssjukvardare.nu

sjukvårdsbefälen. För dem är det stor fördel att vara med i rekryteringen då ser de om personerna är lämpliga eller ej.

DET FINNS BRA EXEMPEL

Sen behövs bra övningar med rätt materiel, sjukvårdarna måste tas om hand annars stannar de inte. Där släpar det fortfarande efter en hel del, menar Per Spjuth.

– Ansvaret ligger på utbildningsgrupperna och hv förbanden, vi har inte den uppgiften från FM men förbanden har alla möjligheter att använda våra instruktörer för bra sjukvårdssövningar. Bra exempel finns, i Örebro-Värmlandsgruppen

turnerar man med en container med komplett sjukvårdsmateriel, chefen lyssnar och vi för en bra dialog.

I gruppens område kör man också en kvalitetshöjande utbildning på åtta timmar varje år där alla bataljonens sjukvårdare samlas. Syrgas, skademoment och ABCDE repeteras.

– Det här behöver genomföras överallt, om hemvänet vill bibehålla kompetensen på sina sjukvårdare. Det händer att vi träffar på sjukvårdare på syrgasdelegeringskurser, som inte övat med utrustningen på tre år.

FÅR INTE BLI EKORRHJUL

Sjukvårdarna måste få vara med platonerna fram och lösa realistiska uppgifter.

Vid de möten Per Spjuth haft med sjukvårdsbefäl säger de att viktigast är en bra chef. Han eller hon lyssnar på sin personal, avdelar resurser och följer upp.

– Den chef som inte tar sig tid för detta kan inte förvänta sig en god sjukvård. Utan en fungerande sjukvård ställer soldaterna inte upp när det smäller, säger Per Spjuth.

Han ställer frågan på sin spets – hur sköts egentligen tjänstegrenen?

– Det här får inte bli ett ekorr-

Sjukvårdarna måste tas väl om hand av förbandet annars stannar de inte. FOTO: ANDERS KÄMPE

hjul för oss. Vi rekryterar, utbildar och lämnar över personal. Men de blir ofta inte rätt mottagna och lämnar. Bara fantaserna blir kvar och så måste vi rekrytera igen. Men vi är inte ute efter att skapa motsättningar utan vill ha en dialog om hur vi gör för att lyckas tillsammans

Trots bekymren har kvaliteten på utbildningen höjts med tydliga målbilder och så kallat helhetsbaserat lärande, som aktiverar och passar bra för dem som inte suttit på skolbänken på evigheter.

ULF IVARSSON

Jubileet exponerar varumärket

■ En arbetsgrupp i rikshemvärnsrådet funderar på hur hemvärnets ska fira sitt 70-årsjubileum 2010. Hittills har rådet uttalat sitt stöd för att ge ut en jubileumsbok, övriga förslag ska utvecklas. Det rådde dock vid ett möte i maj enighet om att jubileet ska utnyttjas både för att få publicitet och att hedra personalen och hemvärns-

rörelsen. En informationsplan ska upprättas och målet är att varumärket ska vara i blickfånget för alla i Sverige.

SISTA HELGEN I MAJ 2010

Tidpunkten för firandet föreslås bli lördagen den 29 maj och söndagen den 30 maj. Högvakt, jubileumsmedalj, förevisningar och jubileumsmiddag båda

centralt och regionalt står på en idélista. Rikshemvärnsrådet föreslår att tinget i november beslutar om en årlig hemvärnsdag under samma period.

Att vara betydligt mer synlig både "live" och i media är helt väsentligt för vår utveckling, varumärket hemvärnet måste exponeras, skriver rådet i sin motivering.

Gubbväldet får en knäck

Kvinnorna kommer starkt i nästa rikshemvärnsråd om valberedningen får godkänt på sitt förslag till tinget. Inte mindre än fyra tjejer finns på listan, varav två som ordinarie. Medelåldern kryper också ner, och det blir inte samma dominans av chefer på hög nivå i rådet längre.

■ Av de tolv ordinarie kandidaterna är fyra helt nya i rådssammanhang på central nivå, nämligen Jan Andersson, Elfsborgsgruppen, Åke Juhlin, Kalmar- och Kronobergsgruppen, Thomas Widlund, Livgardesgruppen och Charlotte Ögren, Västerbottensgruppen.

Av förslaget till ersättare kan sju av tolv få debutera på medinflytandets toppnivå: Ingrid Almgard, Hallandsgruppen, Maria Rosquist, Norra Smålands-

gruppen, Joakim Jacob, Skånska gruppen, Joakim Holmkvist, Livgrenadjärgruppen, Stefan Hammarbäck, Sörmlandsgruppen, Bjarne Andersson, Uppsala- och Västmanlandsgruppen och Jan Bränholm, Västernorrlandsgruppen.

FLYTTS UPP

Ingvar Nordkvist, Södertörngruppen var ordinarie mellan 2003 och 2005 och kandiderar nu som ersättare. Johan Bengts-

son, Örebro- och Värmlandsgruppen har pryat en period som ersättare och flyttas nu upp om valberedningen får som den vill.

Görgen Lundgren, Norrbottensgruppen som ställer upp för ännu en period satt själv i valberedningen, men gick ut under diskussionen om sitt namn.

Roland Svensson, Blekingegruppen har varit ordinarie i maximala två perioder, men som vice ordförande har han en

nyckelroll när det gäller att överföra kunskap till det nyvalda råd och valberedningen stödjer sig här på en regel om särskilda skäl.

Tinget väljer även revisor och här föreslås Lars-Erik Cederlöf, Kalmar- och Kronobergsgruppen med Hans Karlsson, Livgrenadjärgruppen som ersättare.

Valberedningen fick in ett 30-tal namn från hemvärnets totalt 22 vice ordförande, vilket är i magraste laget men ändå räckt

Kandidaterna till rådet laddade med idéer

Kontraktstiden räcker inte och något måste göras åt rekryteringen. Minska klyftan mellan central nivå och den nya soldaten. Skapa ett fungerande ekonomisystem för hemvärnet. Ta tillbaka skjutbanorna.

Kandidaterna till nya rikshemvärnsrådet kommer laddade med mål och ambitioner. Vilka är dom? Läs här.

ORDINARIE:

Roland Svensson, Blekinge, 64. Bataljonschef

Civil: Högskola. Militärt: Yrkesofficer I 11, InfSS, KA2. FN-tjänst. Sekreterare i Blekinge hemvärnsråd i 20 år.

Viktiga frågor: Att hemvärnet utvecklas i takt med övriga försvarsmakten. Att medinflytandet har en viktig roll att fylla. Rekryteringsfrågan måste få större uppmärksamhet.

Thomas Quist, Skåne, 61. Stf bataljonschef

Civil: Ingenjör, vd för ingenjörsfirma, politiker. Militärt: Reservofficer, major i hemvärnet. Sekr och ordförande i hemvärnsråd.

Viktiga frågor: Chefsutveckling speciellt för grupp- och plutonchefer. Skapa förtroende och respekt för uppgifterna. Rekrytering.

Susanne Samuelsson, Norra Småland, 43. Stribefäl

Civil: Lägerassistent Skillingaryd. Militärt: Fd yoff. Ledamot av riks-hemvärnsrådet.

Viktiga frågor: Materiel samt kompetensutveckling av chefer.

Jan Andersson Elfsborg, 42. Stabsbefäl hvkomp

Civil: Gymnasieingenjör. Arbetar med projektering och försäljning av säljande ljus (belysning) i butiks miljöer. Militärt: Vpl pvsoldat I 15 Borås. Kurser HvSS t o m batchkurs 2. Batchef 2001-06.

Drygt ett dussin uppdrag i råd, valberedningar och arbetsgrupper på lokal och regional nivå. Delegat rikshvitinget 2005.

Viktiga frågor: Rekrytering och personalförsörjning är hemvärnets i särklass största utmaning. Därutöver förbättra kopplingen mellan vplintjänst-hv-intjänst. Vidare utveckla, fördjupa och öka delaktigheten i medinflytandearbetet inom hemvärnet.

Åke Juhlin, KRAG, 59. Stribefäl

Civil: Lärare matematik, fysik.

Militärt: GU P4/PS. Hvchefskurser 1-2. Ledamot hv-rådet, redaktör infobladet Kronobergs läns hvförbund.

Viktiga frågor: Ersättning, utrustning, övningsdeltagande, nyrekrytering, återtagande av förlorade skjutbanor.

Dan Malmros, Gotland, 53.

Kompanichef

Civil: Lantbrukare. Militärt: A7 Visby. Gick med i hemvärnet 1987 Ersättare i Rikshemvärnsrådet 2002 Ordinarie i Rikshemvärnsrådet 2006-2007.

Viktiga frågor: Rekrytering, direktutbildning. Anpassa utbildningen efter hemvärnets behov i framtida organisation av såväl militär som civil samverkan.

Johan Bengtsson, Örebro- och Värmlandsgruppen, 39

Stf kompanichef

Civil: Drifteningenjör och eget företag. Militärt: Grpch IB 2. Kompanichefsutbildning i hv, ungdomsledare. Förtroendeuppdrag i Försvarsutbildarna Värmland och ledamot av rikshemvärnsrådet 2005-07.

Olle Jonsson, Dalarna, 60. Dalarnas 3:e bataljon (tidigare batchef i nio år)

Civil: Drifttekniker. Militärt: Samtli-

ga HvSS-utbildningar t o m batchef 2:3. Ordförande i batråd, vice ordf utbgruppråd, ledamot av riks-hvrådet och dess VU.

Viktiga frågor: Medinflytandets betydelse, att sammansättningen speglar förbandens personal. Rekrytering och ungdomsverksamhet.

Per-Olov Bäckström, Upplands- och Västmanlandsgruppen, 46.

Personalbefäl

Civil: Inredningssnickare och monter. Militärt: GU S1, Batchefskurs hv påbörjad. Ledamot och ersättare i rikshemvärnsrådet från 2003.

Viktiga frågor: Ge ungdomarna chansen att gå med efter GU. Bra utbildning där kompetens och inte timmar styr.

Thomas Widlund, Stockholm, 59. Bataljonschef

Civil: Gymnastikdirektör. Generalsekreterare i Gymnastik- och idrottsförbundet. Tidigare expertkommentator i teve. Konsultuppdrag.

Militärt: GU Svea Livgarde. Kurser vid HvSS. Ledamot i kompani- och bataljonsråd samt hemvärnsråd.

Viktiga frågor: Att all personal aktiveras på lokal nivå, men också ställa krav på avtalsorganisationerna. Fungerande ekonomisystem för hemvärnet. Trogvärldighetsfråga och FM ansvar.

Görgen Lundgren, Norrbotten,

Fem edsvurna pustar ut efter att precis bakat ihop förslaget till tinget.

Fr v Lars Olsson, Kjell Berggren, Görgen Lundgren, Roland Treding och Jerker Åblad.

till ett förslag som går att stå för, enligt dess ordförande Jerker Åblad.

– Vi hade sett om minst två namn var, men några lämnade bara ett och från en fick vi inget namn alls. Trots detta har vi har en hygglig geografisk spridning, en bra könsfördelning och har i viss mån också lyckats föryngras. När vi haft att välja mellan två i övrigt likvärdiga kandidater har nämligen längsta ålder fallit utslagen.

Intressant nog kan rikshemvärnsrådet nu för första gången få med en ledamot i de lägre graderna. Det är Ingrid Almgard, terrängbilsförare i Kungsbacka insatspluton. Hon har gått utbildningen till transportgruppchef.

– Valberedningens nya sätt att arbeta är bättre än tidigare, på vissa håll har det inte fungerat förut, säger Jerker Åblad.

Tidigare utsågs tre regionala valberedningar och arbetet fick en anstrykning av revirstrider och krav på millimeterrättsvisa mellan syd, mitt och norr. Nu är valberedningen ett organ för hela landet. Den tillsätts av förste viceordförandekonferensen.

Föreningsmänniskan Jerker Åblad håller på att trappa ner i hemvärvnet men lämnar inte organisationen i första taget. Och så länge hemvärvnet finns kommer också medinflytandet att leva vidare, tror han.

Kandidaterna presenterar sig själva här intill.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

60. Bataljonschef

Civilt: Studier i pedagogik, fonetik och tyska vid Uppsala universitet.

Militärt: fd yoff I 19, värnpliktsverket. Ordf hvtbatråd från år 2003.

Ledamot hvråd från år 2003. Ledamot rikshemvärnsrådet 2005-2007.

Viktiga frågor: Rekrytering, organisation, utbildning

Charlotta Öhgren, Västerbotten, 30. Kvartermästare

Civilt: Kock marinbasen Karlskrona

Militärt: Hemvärvnet 2006. Stabs- och underhållsbefattningar. Utbildad kompanichef. Kompanirådet, batrådet och hemvärnsrådet.

Viktiga frågor: Jag ser ett hemvärv där vi inte gör skillnad på insatssoldater, hemvärnssoldater och avtalspersonal. Alla ska ha lika värde oavsett vilket spår man kommit in från.

ERSÄTTARE:

Thomas Svanberg, Bohus-Dal, 61. Undbefäl

Civilt: Pol mag. **Militärt:** Reservofficer I 15, hvkompanichef i 11 år.

Ersättare rikshemvärnsrådet 2006-07.

Viktiga frågor: Kompetensutveckling, nyrekrytering.

Ingrid Almgard, Halland, 41. Tgbilförlare

Civilt: Gymnasieingenjör, lärare, vårdarbete. **Militärt:** Bilkåren, transportgruppchefsutbildning, rekryteringskurs. I rekryteringsgruppen för Kungsbacka kompani och styrelsen för Lindome bilkår.

Viktiga frågor: Jag vill ha ett aktivt hemvärv som uppfattas positivt av allmänheten. Enhetlig studiegång för ledarskap.

Maria Rosqvist, Norra Smålandsgruppen, 29. Stabsassistent

Civilt: Lärare, funktionär på lotta skolan. **Militärt:** In i hemvärvnet avtalsvägen. Gruppchefskurs HvSS, ledarskapsutbildningar. Stabsassistent på Swedint. Tidigare med i förtroenderåd, frivorg företrädere i bataljonen, rekryteringsrådet.

Viktiga frågor: Rekryteringen och relevanta övningar för all personal. Bättre samverkan mellan avtalsorganisationerna och hemvärvnet.

Lars Olsson, Elfsborg.

Joakim Jacob, Skåne, 35. Kompanichef

Civilt: Byggnadsmålare. Fil kandfreds- och konfliktkunskap. Data- och nätverkstekniker, eget företag i byggbolagens. **Militärt:** Kompaniråd, bataljonsråd, MD-gruppråd, hemvärnsråd. Ombud vid fyra regionala ting.

Viktiga frågor: Tovärdigt förband både personellt och materiellt. Hv integration i 3-terminssystemet. Utlandstjänst för hv. Påverka yrkesofficerarnas attityd så att soldaterna söker sig till oss.

Göran Wallin, Gotland, 42. Stf kompanichef

Civilt: Utbildad fordonsmekaniker, jobbar nu med beläggningsarbeten

på vägarna. **Militärt:** Grundutbildad på P18 Gotland som pansarskyttegruppchef, flertalet kurser inom hemvärvnet som kompanichefskurs, fredsadministration etc.

Viktiga frågor: Rekrytering, ersättning, marknadsföring.

Joakim Holmqvist, Östergötland, 38. Kompanichef

Civilt: Gymnasieingenjör (maskin), projektledare på ing byrå. **Militärt:** Yoff i artilleriet till 1999.

Medaljutskottet i Östergötland.

Viktiga frågor: Dagens kontrakt kontra uppgift går ej hand i hand.

Stefan Hammarbäck, Sörmland, 38. Bataljonschef

Civilt: Äger flera företag i byggbolagens med 15 anställda. **Militärt:** GU Livgardet, kadettsskola. Hemvärvnet 1993. Vice ordförande i hvrådet.

Viktiga frågor: Snabba på hanteringen av styrdokument som TOEM, HvH. Göra medinflytandet starkt. Minska klyftan mellan riksnivån och den nye 22-åriga soldaten.

Bjarne Andersson, Uppland-Västmanland, 35. NBC/stribefäl

Civilt: El-, tele och elektronikutbildning. Hissmontör. **Militärt:** GU som skyddsman. Kompanichefsutbildad i hv. Ombud på gruppting och två riksting.

Viktiga frågor: Materiel. Kontraktsiden räcker inte.

Ingvar Nordqvist, Söderköping.

Lennart Andersson, Lapplandsjägargruppen, 63. Kompanichef

Civilt: Tidigare verkstadschef mekanisk industri. På väg i pension.

Militärt: GU Underbefäl pv I 19. FN-Bataljon Cypern 1964. Utbildning till alla befälsnivåer i ett hv-kompani. Instruktör. Ordf.kompaniråd. 1996- Ordf. G 67 valberedning till hv-tingen 1996-2002. Ledamot batråd-hvråd. Ombud rikshvting 2003-2005. Ers rikshvrat 2005-2007. Vice ordf hvråd. 2007-.

Viktiga frågor: Genomföra org. 09 på ett sätt som gör att vi får arbetsro och kan ägna oss åt att prioritera arbete med sammanhållning och delaktighet i förbanden.

Jan Bränholm, Västernorrland, 58. Chef sektion 3

Civilt: Ingenjör, säljledare. **Militärt:** GU kustartilleriet, hv-befälsutbildningar. Representant i hvrådet. Om bud på rikshvtinget 2005.

Viktiga frågor: Öka känslan av delaktighet och möjlighet att påverka. Nya former för rekrytering och att utbilda soldater till hv behöver diskuteras.

REVISORER:

Lars-Eric Cederlöf, KRAG och Hans Karlsson, Livgrenadjärgruppen.

NOMINERADE AV CENTRALA MUSIKRÅDET:

Ingemar Badman och Jan-Olof Svensson.

Många förslag på förbättringar

Det finns gott om engagerad personal som vill använda sig av hemvärnets medinflytande. I år lämnades mer än 70 motioner in till riksmedvärnstaget 2007 för behandling. Av dem bifölls en mindre del som tinget ska rösta om i november.

Flera motioner har föreslagit att förbanden ska tillföras ny sambandsutrustning för att bättre kunna lösa sina uppgifter, något som riksmedvärnsrådet bifallit. Här en signalist och gruppchef ur Attundalands huvbataljon med nuvarande radio 145/146.

MATERIEL: Halland föreslår ett TS9000-kompatibelt hemvärn genom att insatsplotonerna utrustas med ra 180 för att kunna kommunicera krypterat med insatsförbanden. DART 180 skulle innebära ytterliggare en förbättring enligt dem. I Västerbotten vill man att kompanistaberna tillförs ra 180 med motivering om att kunna säkerställa kommunikation över större ytor. Även NSG förespråkar en ny signal- och skyddsutrustning. Alla tre motionerna bifölls eftersom ledningssystem anses

vara en viktig del av hemvärnets utveckling.

I Västerbotten vill man att varje ploton tillförs åtta bildförstärkare av modell GN1 för att kunna lösa uppgifter i mörker. Eftersom armén byter till bildförstärkare av modell monoVAR och monoT borde ett tillräckligt antal med GN1 finnas till hemvärnet enligt dem. Enligt rådet borde materielnen tillförs hemvärnet om och när möjlighet finns, att öka förbandens mörkerkapacitet borde vara prioriterat.

Livgardet anser att hemvärnet ska tillföras den utrustning (säkerhetsskåp) som krävs för att de hemvärnsbefäl som har behov av detta ska kunna förvara hemliga handlingar i hemmet på ett tillåtet sätt. Motonen bifalles men först måste behoven utredas. Ett förtydligande angående förvaringen och ändrad klassificering kan kanske underlätta hanteringen.

Skåne vill utveckla stabsarbetsmetodik på staberna genom digitalisering. Motionen besvaras med att ett arbete pågår för att hitta ändamålsenliga system för hemvärnets ledningsbehov. Söderköping förespråkar aktiva hörselkåpor till all Hv-personal. Den besvaras med att 18 500 är inköpta och ska fördelas till skyttesoldaterna.

UTBILDNING: Dalarna vill ha ökad information i Plis och att alla genomförande krav på enskild hemvärnspersonal som efterfrågas ska kunna rapporteras och vara sökbara i systemet. Frågan överlämnas till Ag Plis.

Fältjägargruppen föreslår att avtalspersonalen ska genomgå introduktionsutbildningen innan de genomför TFU. Erfarenheter visar att det ofta uppstår en lång väntan för den nyrekryterade innan TFU och att intres-

set hinner svalna. Rådet instämmer och tycker det är bra att snabba på processen.

INFO/REKRYTERING: Livgardet lämnade in tre motioner i ämnet information/rekrytering. De tycker man ska lägga till antagningsår i "timlistan" i Plis. När man tar ut listan så får man ut personnummer, namn och fullgjorda timmar för innevarande- och ett antal tidigare år. För att underlätta utvärdering så bör året för antagande finnas med i en kolumn. Motionen godkändes och överlämnas till Ag Plis. Livgardet anser att riksmedvärnsstabens ska ta fram en gemensam grafisk profil för hela riket för såväl tryckt som digital information för att ge en ökad "myndighetsprägel" samt öka graden samhörighet med övriga försvarsmakten där gemensam profil eftersträvas. Även rådet tycker det är av stor vikt för hemvärnet att en gemensam profil används. Livgardet anser också att man ska genomföra en undersökning om varför folk slutar i hemvärnet. Rådet föreslår att förbandens ansvar för uppföljning ska inarbetas i rekryteringskurser vid Hemvärnets stridsskola.

Blekinge vill att man slutar göra utfästelser om ny materiel, innan man försäkrat sig om att

Spår dyster framtid för frivilligorganisationerna

Försvarsutbildarna har till sammans med FMCK, FRO och FVRF beställt en utredning om hur den frivilliga försvarsverksamheten kan utvecklas. Bakgrund är att de har problem att finna nya roller och få ekonomin att gå ihop.

– Vi är inne i ett skede där frivilligorganisationerna vittrar sönder nerifrån. För att hålla igång rikstäckande organisatio-

ner krävs verksamhet runt om i landet året om, och det har blivit svårt att bedriva tillräckligt med verksamhet. Gör vi inget så dör vi, säger Leif Tyrén, generalsekreterare på Försvarsutbildarna.

Enligt honom är en förändring nödvändig.

– Vi inser att det är ett strukturproblem, att administrativen blivit så kostsam brukar

vara ett tydligt tecken. Det behövs klara riktlinjer och mål för att genomföra en förändring och vi borde få vägledning om vad Försvarsmakten och politikerna vill ha. Vi saknar den typen av samverkan, säger han.

Den senaste tidens neddragningar har inneburit att förutsättningarna för verksamheten förbättrats.

– En del organisationer har

stora ekonomiska problem och vi riskerar att några blir bankrott, frågan är om politikerna vill att de läggs ner? Och är det i så fall rätt organisationer?

KONTRAPRODUKTIVT STÖD

Han anser att vissa av dem vägrar se problemen och tror att det ordnar sig.

– Politikerna använder meddelstillsdelningen som ett styr-

givna löften kan infrias. Även Västerbotten vill att inget ska nämnas till dem som ska få materiel förrän ett datum är bestämt. Motionerna besvaras med att man förstår problemet men att man inte kan garantera leverans eller hur information sprids neråt.

ORGANISATION: Södertörn vill att den taktiska och organisatoriska inrikningen för hemvärn med marina uppgifter ska märsättas mot marinbasbevakning enligt Bassäkreglemente 1 & 2. Motionen besvaras med att det inte är en fråga för tinget. Frågan kommer att besvaras i den nya taktiska målsättningen.

PERSONAL: Södertörn anser att vaccination mot TBE ska göras på hemvärnssoldater inom särskilda riskområden. Den bifalles och bestämmelser kommer inom kort från smittskyddsläkaren.

Blekinge vill att krav på motivationsskapande övningar förs in i UtbR Hv samt att man anvisar resurser för personalvård. Motionen besvaras med att det redan ingår i chefens uppgifter.

MEDINFLYNTANDE: Kalmar-Kronobergsgruppen argumenterar för att Petrimedaljerna bör handläggas av rikshemvärnsrådet och inordnas i hemvärnets medalstege eftersom de i huvudsak är avsedda för hemvärnspersonal. Rådet håller med men eftersom det är HBR som äger rätt att dela ut Petrimedaljen måste de yttra sig i frågan.

THERÈSE ÅKERSTEDT

medel och om inget förändras fortsätter det att minska. Organisationsstödet är kontraproduktivt och konserverar uppdelningen i olika organisationer, om vi går ihop förlorar vi pengar. Man skapar inte förutsättningar för en förändring, säger Leif Tyrén, som även tycker att man ska avskaffa avtalsmonopolet på befattningar i hemvänet.

– Behovet av frivilliga har minskat i hemvänet samtidigt som det inte har blivit lättare att

Rådet går frivilligvägen

Rikshemvärnsrådet föreslår avslag på samtliga 24 motioner om högre ersättning, befattningspengar, försäkringsskydd och arvoden. Det finns dock starka skäl.

■ Huvudinvändningen är att det system som infördes 2004 inte hunnit sätta sig. Det är helt enkelt för tidigt att riva upp reglerna redan efter tre år.

Om så sker skulle rådet dessutom binda upp sig för en mycket omfattande uppgift som sannolikt skulle lamslå allt annat rådsarbete under mandatperioden 2007–2009.

Viljan att lappa och laga på nuvarande ersättningsskicket är således låg i rikshemvärnsrådet. Trots detta håller man med om att till exempel ungdomsledare och ställföreträende gruppchefer är missgynnade. De är ju de facto de enda befälskategorierna som inte har befattningspeng i dag.

Men saken komplickeras av att ungdomsledarna inte har någon befattning i förbandet och därför faller utanför regelverket. Ges ersättning till ungdomsledare leder det därför till att de betraktas som anställda och befolkningen måste då beskattas.

En befattningspeng till ställföreträdena är möjlig, men kostar 2,2 miljoner kronor om man ger tusen kronor till var och en. Kostnaden blir faktiskt lika hög som för tio bataljonsövningar även om det ena inte direkt kan bytas ut mot det andra.

Problemet är multipelleffek-

terna och att så mycket måste rymmas inom den ekonomiska ramen. När rådet diskuterade motionerna var inget känt om regeringens budgetproposition, men ingen trodde på allvar att den ska ge mer pengar till just hemvänet.

KRAFTIG FÖRDYRING

Högkvarterets expert på ersättningar Kent Wahlgren har räknat på vad olika förslag skulle kosta. Inför befattningspeng även till hemvärnssoldaterna blir det i slutändan 25–30 miljoner kronor. Summan ska jämföras med verksamheten i hemvänet som totalt omsätter 560 miljoner kronor, alltså en mycket kraftig fördyring, som skulle gå ut över övningarna.

Förslagen i flera av motionerna kräver ändringar i förmånsförordningen, som bara regeringen kan göra. Det verkar mindre troligt mot bakgrund av att försvarsministern redan sagt nej till högre förmåner åt hemvärnssoldater. Beskedet kom så sent som den 23 augusti i år i svaret på en interpellation från rikslandsledamot Åsa Lindestam (s).

Gränsjägarbataljonen föreslår att den som har hand om vapenläsnyskeln ska ha extra betalt. Rådet säger nej, eftersom det är en principiell fråga. I ut-

redningen hemvänet efter 2004 tog man bort en hel flora av liknande ersättningar och in förde i stället en enhetlig befattningspeng som ska täcka allt.

VÄLJER FRIVILLIGHET

Erfarenheterna i rådet säger också att det inte är för ersättningarnas skull man går med i hemvänet. Jägare, scouter och golfare betalar för att få utöva sina intressen och det vore sluttet för frivilligheten och breddhemvänet om allt skulle kompenseras ekonomiskt. En majoritet av rådet tror istället att den bästa ersättningen är bra och stimulerande övningar.

En helt annan sak är ersättning vid insats – där är rådet betydligt öppnare för att driva förbättringar och en modell som ger täckning för förlorad arbetsförtjänst.

I valet mellan lön och idealitet vill alltså rikshemvärnsrådet tills vidare gå den traditionella vägen.

ULF IVARSSON

Avtalsmonopolet bör avskaffas anser utredaren Björn Andersson. Det skulle innebära fler manliga terrängbilsförare.

FOTO: ULF IVARSSON

Jubel för Stefan Ljungqvist och hemvärnsmusik

■ Årets upplaga av blåsorkesterkursen genomfördes precis som förra årets under en hektisk augustivecka i Skövde. Jörgen Flink ledde de musikaliska övningarna, ibland sekunderad av vicedirigenten Martin Lillberg. Med ömmande läppar och tämligen tomma huvuden efter ett stenhårt träningsläger gav den tillfälligt sammansatta kåren i slutet av veckan två fina konserter.

Vid den mer lätsamma varianten i Varas imponerande konserthus var förmodligen den folkäre Stefan Ljungqvist dragplästret som nästan fyllde lokalen. Minst 250 personer hade hittat till Vara och de blev verkligen inte besvikna.

Ljungqvist var på ett strålande humor och gav med hela kroppen och sina enastående röstresurser ett härligt Music Hallpotpurri, Om jag var en rik man och My way. Hans mellan-snack skadade inte alls. Musikkåren spelade läckert ett (James) Bondpotpurri arrangerat av Jörgen Flink och finstämmt

En sprallig och väljudande Stefan Ljungqvist bjöd på hela sig och en utmärkt hemvärnsmusikkår.

FOTO: ANDERS KÄMP

Orfeus i underjorden av Offenbach.

Ovanligt trevligt var det att få lyssna till ett solo av en tubaist. I stycket Nu är det gott att leva av Olle Adolphson och i arrangementet av Flink spelade Mattias Zechel mycket övertygande i sitt stora horn.

Ingen bra konsert utan ett extranummer. Kåren hade förberett den pampiga marschen General Cederschiöld av Per

Grundström. Och applåderna räckte till ... Nu gav man allt och lite till. Stefan Ljungqvist tog med besked hand om bas-trumman. Dagen efter gav kåren ännu en fin musikupplevelse. Denna gång i Skara domkyrka. Ljuvast klingade här Pettersson-Bergers Vid Frösö kyrka som vi för säkerhets skull fick gånger två. Cirka 300 kom och njöt.

SUNE ULLESTAD

Det här är Sveriges bästa ak 4-skyttar

■ Första regelrätta SM i ak 4 hölls i år på Gotland. Arrangör var Gotlands Skytteförbund, Omkring 210 skyttar samlades på Visborgsslätt den 22–23 augusti. Endast tre utbildningsgrupper saknade representation – Elfsborg, Sörmland och Norra Småland. Nästa år går tävlingen på Skillingaryd.

Skjutningen gick efter FSR:s civila reglemente, vilket innebär att de tävlande får ha civila kläder och utrustning. Rikshemvärvänschefen hoppas att skytte-riksdagen ändrar reglerna så att skyttarna uppträder i uniform i fortsättningen.

AK 4 BANA

1 Lars Johansson, Gävleborgsgruppen
2 Tage Ansén, Gotlandsgruppen

3 Fredrik Karle, Lapplandsjägargruppen

gruppen
2 Tommy Johansson,
Kalmar & Kronobergsgruppen
3 Johan Toftén, Gotlandsgruppen

AK 4 BANA 10-MANALAG

1 Lapplandsjägargruppen
(Lag 1)
2 Norrbottensgruppen
3 Gotlandsgruppen (Lag 1)

AK 4 FÄLT 10-MANALAG

1 Norrbottensgruppen
2 Lapplandsjägargruppen
(Lag 1)
3 Kalmar & Kronobergsgruppen

AK 4 BANA 2-MANALAG

1 Lapplandsjägargruppen
(Lag 1)
Fredrik Karle
Gunnar Sundelin
2 Gotlandsgruppen (Lag 2)
Johan Toftén
Tage Ansén
3 Gävleborgsgruppen
Lars Johansson
Lars Palm

AK 4 FÄLT 2-MANALAG

1 Gotlandsgruppen (Lag 2)
Johan Toftén, Tage Ansén
2 Lapplandsjägargruppen
(Lag 3)
Göte Sirlöv, Folke Niemi
3 Norrbottensgruppen (Lag 2)
Erik Berg, Tommy Hansen

AK 4 FÄLT

1 Ulf Lindeberg, Norrbottens-

För fler resultat se
sm2007.skytte.com.

Fler ska kunna söka utlandsstyrkan

■ Nästa år kan det bli lättare för hemvärnets personal att söka befattningsar i Utlandsstyrkan. En arbetsgrupp har tagit fram förslag på hur hemvärnstjänst kan bli meriterande vid ansökan till internationell tjänst. Orsaken är att man vill öka rekryteringsunderlaget för både hemvärnet och utlandsstyrkan när värnpliktskullarna minskar.

– Även om man inte har 10-7-7 i värnpliktsbetyg ska man kunna ansöka till utlandsstyrkan. Då får utbildningsgruppens befäl ange om man är lämpad för internationell tjänst eller inte. Då måste de givetvis detta vem personen är, säger Sune Ullestads, informationschef på Rikshemvärvänsavdelningen.

Antalet befattningspersoner kan söka komma också att öka. Genom att klassificera hemvärnsutbildningarna kan befäl i hemvärnet söka liknande befattningsar i utlandsstyrkan och därmed kan deras kompetens och utbildning tas tillvara.

– Fördelen att rekrytera ur hemvärnet är att man får med soldater och befäl som har ett civilt yrke och en lagom mix av utbildning, erfarenhet och ålder, säger Sune Ullestads.

I den digitala ansökan kommer man även att kunna kryssa för om man är med i hemvärnet eller en frivilligorganisation. En enkät man skickat till utbildningsgrupporna har visat att det finns ett stort intresse för internationell tjänst bland hemvärnets personal.

Även hemvärnet kommer att tjäna på utbytet eftersom deras personal får viktiga erfarenheter som de kan ta med sig tillbaka till sitt förband. Rekryteringen ur utlandsstyrkan kommer också att bli mer aktiv med information både under tjänstgöringen och vid återträffen efteråt. Under september och oktober granskas förslaget, får det klartecken börjar det alltså användas redan nästa år.

THERESE ÅKERSTEDT

Budgeten räknas om för sjätte gången

Hemvänet måste spara omkring tio miljoner kronor under innevarande budgetår. Det blir i genomsnitt 130 000 kronor per bataljon, men slår olika beroende på lokala faktorer.

■ I maj försann 4,7 miljoner kronor från hemvärvskontot och direkt efter semestrarna kom order om en lika stor neddragning. Åtstramningen motsvarar 5–10 procent av verksamhetsmedlen, alltså de pengar som soldaterna övar för.

I den prioritering som hemvärvets ledning gjort har man sett till att besparingen inte slår mot försöken med KFÖ-vecka och direktutbildning. Inte heller påverkas insatsövningen i Göteborg i oktober. Dessa aktiviteter anses alltför betydelsefulla för hemvärvets utveckling.

Rikshemvärvnsavdelningen tror inte att det ska vara några problem att erbjuda tillräckligt med övningstid för att uppfylla kontrakten.

MYCKET OSTHYVEL

Utbildningsgruppen i Skaraborg befårar ändå att de kan få problem att ordna tillräckligt många övningar för personal som tillkommit under året.

Höstens rekrytering och ungdomsverksamhet är också illa ute i Västergötland.

Utbildningsgrupperna är trötta på att hantera sparbetet som duggar allt tätare.

– Det är oacceptabelt med denna ryckighet i försvarsmakterns ekonomiledningssystem, skriver Joe Wilhelmsson, avgående chef för BohusDalgruppen.

Underlaget från förbanden och deras utbildningsgrupper är ingen rolig lösning. Slår sparkraven igenom helt blir det mycket osthyvel. Hallandgruppen minskar på utbildningen, Norra Smålandsgruppen drar in stöd till frivilligorganisationerna och Kalmar- och Kronobergsgruppen spår färre fullgjorda kontrakt. En kraftig reduktion av kvarvarande utbildning kan bli fallet i Upplands- och Västmanlandsgruppen.

Rikshemvärvnsavdelningen har dock försökt fördela bördorna. Det har gjort att Gotland

slipper vara med och betala i andra varvet.

Livgardets utbildningsgrupper får ta största smället. Regementschefen har beslutat dra in nästan två miljoner på sitt hemvärn.

– Konsekvenserna blir avsevärda. Det blir stora avvikeler i måluppfyllnaden, skriver överste Borg. Skyddsvaktsutbildningen flyttas till 2008, insatsplutonerna kan inte vara med i slutövningen. Dalregementsgruppen rapporterar dessutom inställt intro, sloopad lokal utbildning av insatsplutoner och att omskolning till ak 4 ej genomförs.

– Riskerna är stora att besparingen blir en Döbelnsmedicin, skriver Örebro- och Värmlandsgruppen apropå höstens pålagor och förtydligar: En sparad krona 2007 kommer att costa två kronor 2008.

Totalt kostar utbildningen av hemvänet efter stegvisa reduceringar i år 531 miljoner kro-

nor. Summan ska jämföras med planlagda 567 miljoner. Den goda prognos från 2006 med ett väntat underutnyttjande och planer på inköp för över 20 miljoner sprack och rikshemvärvnsavdelningen har tvingats ombudgetera sex gånger från den ursprungliga nivån.

OLIKA KOSTNADSTYPER

En orsak till det återkommande ekonomiska struel i Försvarsmakten är att det är svårt att skilja mellan olika typer av kostnader. Inom hemvänet förekommer till exempel brandmannaersättningar, SGI, resekostnader och premier med stora variationer mellan åren.

– I det korta perspektivet påverkas ni inte men på längre sikt kan underskott som släpar med få effekt på hur mycket pengar som anslås till utvecklingen av hemvänet, säger en källa i högkvarteret till Tidningen Hemvänet.

ULF IVARSSON

Få remissvar på Hemvärnshandboken från rörelsen

■ En sista justering av texterna i hemvärnshandboken gjordes på ett möte med rikshemvärvsrådet i början av september och därefter återstår visst redaktionellt arbete, layout och tryckning.

– Det har kommit in väldigt få remissvar, i stort sett är det Livgardesgruppen och Norra Smålandsgruppen som varit aktiva, säger Dan Malmros, Gotland. Han har i rådet tillsammans med 1:e vice ordförande Roland Svensson hållit ihop remissarbetet i medinflytandespåret.

Genomgången gällde de sista ändringarna i försvarsmaktens författningsamling.

Om paragraf nio om antagningen anser Livgardesgruppen att rikshemvärvschefen borde få sista ordet ifall kommunen avstyrker, men rådet ville inte göra någon ändring.

Det är lättare att vara gammal chef än gammal soldat, anser Görgen Lundgren, ledamot från Norrbotten och ifrågasatte paragraf tio som säger att man kan vara soldat till 70 och chef till 65.

– För trovärdighetens skull är 65 en vettigare åldersgräns för soldaten.

Han fick inte rådet med sig, som också tycker att nuvarande regel om ettåriga förordnanden för det äldre befälet är bra och Lars Hedsäter, som representerar Försvarsutbildarna, menar att EU numera förbjuder åldersdiskriminering i föreningssammanhang.

NU BLEV DET JA

Hela rådet ropade ett kraftfullt ja när arbetsgruppen föreslog tillägget att bataljonschefen och kompanichefen även ska trupp-

föra sina egna förband förutom alla andra mer fredliga uppgifter som räknas upp.

Gamla HvH tillåter att en chef är extra hemvärvsman. I Norra Smålandsgruppen är man emot att chefen är krigsplacerad någon annanstans.

– I värsta fall består då förbandet av en kokgrupp när det skorpar till sig, instämmer Görén Lundgren.

Men extra hvsoldater behövs om vi ska få in soldater från GU-bataljonerna, som är krigsplacerade i ett par år efter muck, påpekar rikshemvärvschefen.

MJUKARE KRAV

I Norra Småland tycker man att chefen för ett insatskompani ska vara yrkesofficer. Arbetsgruppen däremot vill hålla fast vid principen om "mest lämpad" som ger även långvägare

chansen. I rikshemvärvsrådet finns mycket skepsis mot tanken att låta yrkesbefälf ta över. Rikshemvärvschefen dömde av: En tredjedel av vardera yoffar, reservare och hvbefälf är ett lämpligt rättesnöre.

Det blir av allt att döma inget skall-krav utan ett mjukare "bör" när det gäller bataljonens nya uppgift att sätta upp ett insatskompani.

– Ett skall sätter många i klistret, säger Dan Malmros och pläderar för en formulering i stil med "när underlag finns". Tillkomsten av insatskompanier är absolut inte okontroversiell i rörelsen. Stig-Olof Andersson, andra vice ordförande i rådet ser rött.

– Vi ska inte alls skilja mellan kompanier och insatskompanier.

ULF IVARSSON

Från tremånadersutbildning till NBG

I höst har en ny kull tremånaderssoldater ryckt in i Östersund och Dalarna. En av de soldater som gick utbildningen i Dalarna förra hösten är Jens Gustavsson. Han har blivit anställd som hundförare i Säkplutonen i NBG där han ingår i am- och vapensöksgruppen. Jens Gustavsson har även deltagit i övningar med marinens bordningsstyrka och en internationell övning i Berlin.

– En av invändningarna mot tremånadersutbildningen var att soldaterna inte skulle vara användbara för utlandsstyrkan, det är tydligt att så inte är fallet, säger kapten Stefan Pettersson på Dalregementsgruppen.

Hundföraren Jens Gustavsson har gått från hemvärvnets tremånadersutbildning till yrkes-soldat i NBG. Här övar han med Marinens bordningsstyrka, observera hunden han har på ryggen!

FOTO: PRIVAT

– Befälen på säkplutonen ser ingen skillnad på honom och de andra soldaterna, han är minst lika bra som de med längre utbildning. Och det är suveränt att få tillbaka soldater med utlandstjänstgöring till hemvärvnet, han kan utbilda våra egna hundförare, säger Stefan Pettersson.

HÄLFSEN ÄR TJEJER

Även en annan av soldaterna har fått anställning i NBG men på Serviceplutonen i Enköping och ytterligare en är på väg in.

Stefan Pettersson är kompanichef för insatskompaniet där en hel platon består av soldater från förra höstens utbildning,

däribland Jens Gustavsson. Tanken är att även årets soldater ska bilda en insatspluton. Något som skiljer tremånadersutbildningen från övriga i Försvarsmakten är att hälften av de 44 som rycker in i Dalarna är tjejer. Som tidningen skrivit om tidigare var också majoriteten av de sökande tjejer. Medelåldern är 22 år, den äldsta är 30 år och den yngsta 19.

– De håller ganska bra klass, som en vanlig skyttepluton, säger Stefan Pettersson.

Huvuddelen kommer från Dalarna men det finns även soldater från Gävleborg, Stockholm och Göteborg.

THERÈSE ÅKERSTEDT

Hälsodeklarationen granskas av läkare

Alla som rekryteras till hemvärvnet måste fylla i en hälsodeklaration innan de antas. Den är sekretesskyddad och granskas av läkare på Försvarshälsan i Boden.

Kontaktpersonen på utbildningsgruppen skickar hälsodeklarationen till oss och en läkare tittar på den och gör en bedömning. Finns det några avvikelse eller tveksamheter kallas personen till en hälsoundersökning där han eller hon kontrolleras

mer noggrant. Det görs av en företagsläkare på orten och sedan kommer ett nytt underlag till oss för en ny bedömning, säger Anders Vinsa, chef på Försvarshälsan i Boden som hanterar alla hälsodeklarationer.

Det man granskar är lämpligheten att innehålla vapen. Både fysiska och psykosociala faktorer spelar in i bedömningen.

Hur hård är kraven?

– Vi jämför resultaten med värnpliktiga, våra läkare är även

regementsläkare, men vi kommer att ta hänsyn till personens ålder.

Det går ju att lämna en oriktig deklaration?

– Man genomgår även en antagningsintervju och då framkommer också eventuella problem. Det har hänt att vi blivit kontaktade efter att hälsodeklarationen skickats in för att personen inte längre är aktuell. Vi fortsätter att utvärdera hur det fungerar för att förbättra rutinerna, säger Anders Vinsa och säger att de har funderat på att låta alla genomgå en läkarundersökning.

Hur länge får man vänta på resultatet?

– Så fort den kommer till oss tittar en läkare på den så man ska slippa vänta, säger Anders Vinsa som anser att den borde vara tillbaka på gruppen inom en vecka.

THERÈSE ÅKERSTEDT

Museets framtid under lupp

Alla älskar hemvärmuseet och förslagen till förbättringar är många, men vem ska betala?

Riksheimvärsrådet är tveksamt till att skjuta till mer men det kan komma i storleksordningen 100 000 kronor per år från staten i kölvattnet av utredningen "Försvar i förvar". Om så blir fallet kan museiintendent Lars-Gunnar Sederlin kanske tillmötesgå riksheimvärsrådets önskemål om mera nutid och framtid även om han hittills satt ett streck runt år 2000.

Ledamöterna i rådet fick efter en rundvandring vid sitt möte i maj besvara sju frågor. Flera vill utvidga utställningen betydligt

och visa upp även dagens organisation och framtidsvisioner. Andra vill ha så kallade interaktiva datorer för information och grejer att klämma och känna på. Men det går knappast att pressa in mer i de nuvarande lokalerna.

– Det vore en fördel om vi kunde expandera i huset, Asksgården, säger Lars-Gunnar Sederlin.

Olle Jonsson i riksheimvärsrådet undrar om man inte tills vidare kan låna ut föremål till armémuseum jubileumsåret 2010.

– Lars-Gunnar Sederlin har lagt ner ett gott arbete som vi är mycket nöjda med. Frågan är

Har du något att berätta eller skänka, kontakta Lars-Gunnar Sederlin, 070-335 15 90.

framtidens – ska vi synas eller inte, säger stabschef Thomas Johansson, riksheimvärvsavdelningen.

Marknadsföringen av HvSS

museum börjar förbättras. Samlingarna finns nu med i 2007 års guide över arbetslivsmuseerna.

TEXT & FOTO:
ULF IVARSSON

Hemvärnsgårdarna lever farligt

■ Många hemvärnsgårdar går en osäker framtid till mötes. Tidigt har rikshemvärnsrådet i en inventering fått ihop 113 hemvärnsgårdar, men antalet kan vara större då uppgifterna går isär beroende på vem man frågar. Av dessa 113 beräknas omkring 35 vara utjämna och kommer att lämnas tillbaka till markägaren.

Försvarsmakten hyr 41 av gårdarna och för 22 av dem står FM även för andra kostnader, till exempel el. I 52 fall utgår bidrag från kommuner.

En del gårdar ägs av stiftelser (8), andra av kamratföreningar. 105 står på egen grund. Kom-

muner, privatpersoner, pastorat och statliga myndigheter äger därför marken.

Underhållet sköts ofta av äldre, hängivna hemvärnsmän, men yngre generationer känner inte samma ansvar att sköta fastigheterna med eget arbete. Slutsatsen blir att 35–40 hvgårdar försätts i närmaste åren, skriver Krister Willén och Roland Treding i sin rapport.

Under arbetet har de stött på ett oväntat juridiskt problem. Många hvgårdar som man tror är skänkta eller förvärvade har ingen sökt lagfart för, varför det är oklart vem som ska ha pengarna vid en försäljning.

Originell hemvärnsgård. I Lessebo tjänar denna nedlagda luftförsvarscentral som lokal för hemvärnet.

Flest hvgårdar har Västerbottnensgruppen med 14 fastigheter följt av Livgardesgruppen (11), Norrbottensgruppen (9) och Örebro- och Värmlandsgruppen och Norra Smålandsgruppen med vardera åtta. I Dalarna finns numera bara en hemvärns-

gård och fyra grupper rapporterar endast två.

Ett uppdrag att förnya 2003 års bestämmelser för hemvärnsgårdar har getts till hemvärnsombudsmannen.

TEXT & FOTO:
ULF IVARSSON

Undförsöken avslutas

■ Hemvärnsunderrättelse-kompaniernas försöksår avslutas med en övning i mitten av oktober på Västkusten. HvSS slutrappport till högkvarteret blir klar under senare delen av oktober. Från och med 2008 tillhör personalen respektive utbildningsgrupp. Årets sommarskola för hvundpersonal genomfördes med slutövning vid HvSS. Utvärderingen pekar på att utbildningen var bra men att det var för få deltagare.

Norrbottensgruppen i arméns slutövning

■ Norrbottensgruppen deltog under tiden 31 maj–3 juni med 45 insatssoldater i arméns slutövning i Skåne som skytteplaton vid stridsvagnskompaniet ur I 19. För Norrbottensgruppens insatssoldater blev detta en bra övning med olika moment, tilltransport med Tp 84, bevakning, patrullering omhändertagande av fångar och strid i bebyggelse.

Elevutbytet mellan hvskolorna återupptas

■ Hemvärnsskolorna i Norden är överens om att det utbyte som fanns under 1980- och 90-talen var bra för utbildningen. Därför vill skolledningarna öppna för norska, danska och svenska elever att genomföra kurser vid respektive grannlands skola. Inledningsvis kommer därför vid HvSS en plats per grannland och kurs göras sökbar för utländska elever.

Det handlar främst om kurser

för kompanichefer, plutonchefer och gruppchefer men även andra kurser kan bli aktuella.

Det återupptagna samarbetet diskuterades nyligen på ett möte mellan skolcheferna i samband med att hemvärnsledningarna träffades.

Ytterligare information om hur man söker och när utbytet inleds kommer senare i höst när ett avtal mellan länderna är klart.

Guldregn

■ Totalt fick hemvärnsråden förra året 350 000 kronor att dela på ur rikshemvärnsrådets kassa. Från Norrlandsfonden fick dessutom råden i Norrbotten, Västerbotten, Västernorrland och Jämtland 15 000 kronor. Pengarna används till en mängd olika ändamål: representation och uppvisning, styrelsemöten, medaljer och priser, jubileer, trivselmedel till bataljonerna, premier till ungdomar, arvoden till vice ordförande, kassör och sekreterare och kostnader för tinget 2007.

De 22 hemvärnsråden uppges en samlad förmögenhet på 2,6 miljoner kronor.

Tevespel för strid i ort

■ HvSS anläggning för strid i ort moderniseras. En studie ska genomföras om datorstödd simulering av stridssituationer som är anpassade till hemvärnets behov. Arbetet utgår från Markstridsskolans (MSS) simuleringssverksamhet i Borensberg.

Vid MSS kan man samtidigt orderträna tre grupper om åtta man i en gemensam miljö som kan liknas vid ett TV- eller dataspel av typ "Battlefield 2". Metoden har till en viss gräns visat sig vara mycket effektiv.

Marknadsföring trots allt

■ De ekonomiska begränsningarna drabbar även marknadsföringen av hemvärnet. Det betyder färre annonser – och mindre. Men vi har under sensommaren och hösten ändå förekommit såväl på nätet med banners som i några tidningar och tidskrifter. Hemvärnet – när det gäller respektive Hemvärnet – nationella skyddsstyrkorna – är de budskap vi kommunicerar. Dessutom adresser till våra webbplatser och på nätet har vi växelvis länkat till de olika hemsidor som hv centralt administrerar.

Vidare har vi i augusti annonserat i programboken för Ystad International Military Tattoo och i lokala media för de konserter som av Hemvärnsmusikens tillfälligt sammansatta musikkår gavs i Skaraborg i början av augusti.

I övrigt så lägger vi i dagarna sista handen vid de reviderade informations- och rekryteringsfilmerna för hv.

SUNE ULLESTAD
INFORMATIONSCHEF
RIKSHEMVÄRNS-
AVDELNINGEN

På Stora Sätra övade soldater ur Stockholms-bataljonen strid i bebyggelse. Det gäller att visa sig så lite som möjligt i korsningar.

Tuff marknad för Stockholms viktiga bataljoner

I händelse av krig, terrorism eller andra katastrofer ska Livgardets tre bataljoner hjälpa till att skydda Stockholm och Arlanda flygplats.

– Med dagens hotbild är Stockholm av central betydelse, säger Ronny Schultz, chef för Livgardesgruppen.

TEXT & FOTO: THERESE ÅKERSTEDT

I Stockholm har man problemet att hemvärvet konkurrerar med en massa andra aktiviteter.

– Det är en oerhört tuff marknad att slåss om. Men jag tror att så mycket som 90 procent av hemvärnssoldaterna deltar i någon av våra utbildningar, säger Ronny Schultz.

Livgardet ansvarar även för Gävleborgsgruppen och Dalregementsgruppen. Där är problemen snarare ett förlitet befolkningsunderlag att rekrytera ur.

– Om vi inte gör något radikalt försvinner hemvärvet i Dalarna och Gävleborg om tio år, konstaterar Ronny Schultz dystert.

KATASTROFÅR

Under 2007 är de tre bataljonerna Stockholm, Attundaland och Syd inriktade på ytövervakning. Tomas Widlund är chef

över hvbat Stockholm som han beskriver som Sveriges viktigaste bataljon. Kanske inte så konstigt med tanke på att Sveriges politiska centrum, riksdagen, finns i området. Han beskriver 2006 som ett katastrofår, då hade de 57 procent avtalsuppfyllnad vilket ligger på samma nivå som hemvärvet i stort. Han tror att det beror på färre övningstillfällen och att de varit för dåliga på att registrera närvoro.

– Vi har haft en nedåtgående trend, man ställer inte upp i samma utsträckning som förr, säger bataljonschefen vars ambition är att skapa fältstarka förband.

På Stora Sätra övar delar av bataljonen strid i bebyggelse. En av platonerna har fått i uppgift att genomforska en byggnad där det förekommit skottlossning. En uppgift som visar sig bli väldigt svår eftersom det finns många civila människor i huset och några av dem är skadade.

Samtidigt visar det sig att det finns en beväpnad angripare bland dem och det blir lätt kaotiskt när soldaterna ska ta hand om sårade samtidigt som de blir beskjutna.

– Det var svårt men en bra övning. Det är tyvärr alldelvis för sällan som vi tränar sib, säger platonchefen Björn Asplund på utvärderingen.

Jenny Wallberg som är stfgruppchef har säkrat ett av rummen tillsammans med ksp-skytten John Hartelius.

– Det är jättebra utbildningar inom försvarsmakten och sib är nog det som är roligast. Nya miljöer, det händer mycket och det finns alltid något att lära sig, säger Jenny Wallberg.

– Jag blev hitlockad med löftet att skjuta ksp 58, sedan blev jag kvar, säger John Hartelius som tycker att hemvärvet påminner rätt mycket om hans grundutbildning inom närskydd på S1.

Utanför träffar jag på Daniel Westbom som ingick i inbrytningsgruppen som upprättade en samlingsplats för skadade.

– Det var en intressant övning och man får lära sig mycket, säger Daniel som gick en tremånaders grundutbildning på Livgardet 2001. Sedan dess har han kompletterat sin utbildning med både grupp- och platonchefskurser. Och hunnit med två utlandstjänster i Makedonien och Liberia.

Tycker du hemvärnstjänst ska bli meriterande för utlandsstyrkan?

– Ja, det tycker jag, men man ska uppfylla minimikraven. Det är synd om det man lär sig i hemvärvet inte räknas, säger Daniel som däremot är tveksam till betyg i hemvärvet.

– Det är för korta övningar för att yrkesofficerarna ska kunna sätta betyg, i så fall måste grupp- och platoncheferna göra det.

ÖKAT LEDNINGSFÖRMÅGAN

En bit från Stora Sätra har staben upprättats. Carl Danielsson som är striC har ett förflytet som dykare och yrkesofficer i flottan.

– Det är bra att dela med sig av kunskapserna och man får lära sig av de andra vapengrenarna. Vi har ökat vår stridsledningsförmåga mycket det senaste året eftersom vi haft väldigt bra övningar, säger Carl Danielsson som dock klagar på att sambandet ofta fungerar dåligt eftersom radioapparaterna strular.

Men det innebär i alla fall att FMCK får öva mycket.

– Sambandet fungerade inte så vi fick ►

Stf gruppchefen Lars Westlien kontrollerar alla fordon som vill passera in till skyddsobjektet och rapporterar dem till staben.

Gruppchefen Angelica Gustafsson upptäcker beväpnade skyttar inne på skyddsobjektet.

agera radio, konstaterar ordonnansen Ronny Burman som kommit till staben för ett nytt uppdrag. Han efterlyser lite mer orientering så att ordonnanserna vet vad som händer.

PROFFSKOCK

Genom stöd av den lokala hemvärnsrörelsen har bataljonen bland annat kunnat köpa ett släp till koket så det kan dras av vanliga bilar. Omgiven av oset från matlagningskärlen står Hans Krusa som är chef på kokgruppen. I dag är de fyra men de borde vara minst två till, men det är inga problem om man arbetar som kock till vardags och har ett förflytet på Operakällaren.

– Det fungerar jättebra, jag är ju van att laga 700 luncher om dagen, säger han.

Från början hade han en stridande befattningsmen när de fysiska kraven blev hårdare gick han över till koket.

– Jag trivs ju så bra i grönkläder.

Och jag kan själv konstatera att det inte är några fel på sjömansgrytan de serverar till lunch.

Inom hbataljonen Attundaland område finns bland annat Arlanda flygplats. I dag övas dock ytövervakning och fast spaning vilket innebär att förbandet är utspritt över ett större område. Vi blir stoppade i en vägpostering och får visa legitimation innan vi släpps vidare. I kanten av ett fält har en observationsplats upprättats. Det blir en hel del krypande för att ta sig fram till posteringen osedd. Att kikaren är från 1942 och borde klassas som museiföremål är inget som posterna störs av – den är i alla fall lätt. Och chefen för Livgardet är noga med att påpeka att man köpt in nya.

BYTER NAMN TILL TÄLJEHUS

Enheter ur hbataljon Syd har fått i uppdrag att skydda och bevakta ett område med förråd. I infartsposteringen står stf grupp-

chefen Lars Weslien och kontrollerar alla fordon som vill åka in.

– Både pappa och lillebror är med så när jag inte var krigsplacerad längre gick jag med i hemvänet, berättar han.

Plötsligt hörs skottlossning från ett skogsområde inne på området. En patrull har upptäckt fientliga skyttar innanför staketet. Bakom en vall ligger en hemvärnsgrupp som besvarat elden.

– Jag tar med halva gruppen och genomser området. Duskjuter bara i nödvärn, ger gruppchefen Angelica Gustafsson i order till sin stf innan hon ger sig in i skogen.

Ett av de nya problem som hemvänet ställs inför är vilken grad av våld man får använda. Och är det som i det här fallet fred är rätten att använda skjutvapen och annan typ av våld starkt begränsad.

På genomgången berättar bataljonschefen Dick Lundqvist att man bestämt sig för att byta namn på bataljonen.

FAKTA

OFFICERSBRIST FÖRSVÅRAR

Livgardesgruppen har tre bataljoner med en förbandsuppfyllnad på cirka 55 procent, med viss variation mellan bataljonerna. Ett stort antal avtalspersonal saknas och det är särskilt påtagligt i bataljon Syd. Det är framförallt FRO, SK-BR, SLK och SRK som har stora vakanser och deras personal bor-

de engageras mer på övningarna. Brist på materiel, som fungerade radioapparater, kan bidra till det.

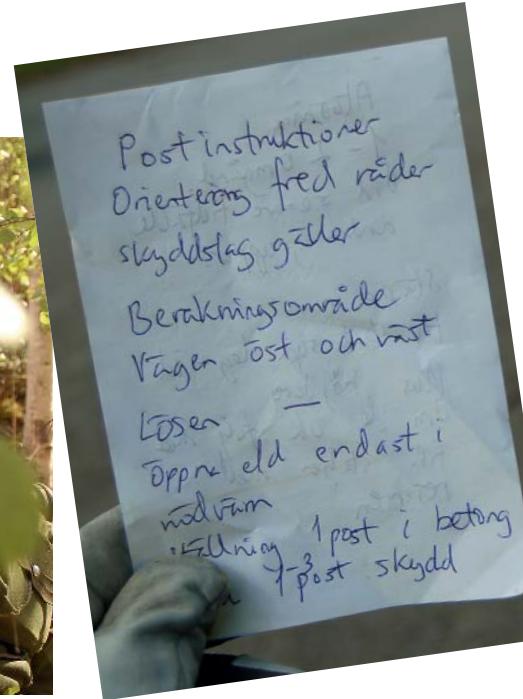
Livgardesgruppen har många övningar och utbildningar vilket gynnar en hög avtalsuppfyllnad på soldaterna, för närvaraende 62 procent. Runt 90 procent av personalen är med på någon övning eller utbildning per år.

En av nackdelarna är att kompanier är små och att det enskilda förbandet inte samövar i lika stor grad som på många andra ställen.

I stället används "övningskompanier". Bland de hemvärnssoldater och befäl vi pratade med var ovanligt många negativa till KFÖ-vecka och ville ha kvar systemet med många små övningar. För att öka förbandsuppfyllnaden krävs att "nollor" engageras mer och nyrekrytering. Under 2007 var sju introduktionsutbildningar planerade vilket bidrar till att ny personal snabbt kommer ut till förbanden.

Hemvärnsförbanden har duktiga egna instruktörer men det är

viktigt att det finns en rimlig mängd yrkesofficerare, så att inte kvalitén sjunker med tiden, och att man utför utbildningskontroller. Vid tiden för inspektionen saknades tre utbildningsofficerare på Livgardesgruppen vilket försvarar deras arbete. Om man bara använder hemvärnsbefäl som övningsledare får de inte få chans att gå i sin befattnings och truppföra. Bataljonerna fick dock beöm för sina välutbildade och kompetenta befäl som genomför-

Ingen post utan postinstruktioner.

Inga fältransoner. Hans Krusa är mer än kvalificerad som kokgruppchef. Han är kock även i det civila livet och har ett förflytet på Operakällaren.

– Vi byter namnet Syd mot Täljehus, även om det kändes bra att ha hela södra Sverige som upptagningsområde, skämtar han.

I deras område bor ett förhållandevis stort antal invandrare, vilket gör det svårare att rekrytera. Därför försöker de med nya metoder för att rekrytera just invandrare. Med tanke på att de har 12 procent av Sveriges befolkning inom sitt upptagningsområde borde det inte vara omöjligt att fylla befattningarna. De största vakanerna finns inom avtalspersonalen, där är bara 20 procent av befattningarna är tillstatta. Därför har Syd kraftsamlat all avtalspersonal till bataljonstabben.

– Vi har lite avtalspersonal och devi har är vi otroligt rädda om och vi vill säkerställa att de får kvalificerad utbildning. Vi upplever sällan att vi saknar ledningsförmåga och jag är väldigt positiv ändå, säger Dick Lundqvist.

Eftersom de saknar kompanistaber får

kompanicheferna gå som stridande i sina förband vilket de verkar uppskatta.

STAB- OCH TROSS RULLAR IN

Insatskompaniet ska framrycka och genomöka ett område med trevåningshus i Ursvik. Ett både tidsödande och komplicerat arbete eftersom några av personerna man påträffar i husen bär vapen. Så snart insatskompaniet lyckats säkra en del av området rullar stab- och trossplutonen in. Det blir en febril aktivitet bland sjukvårdarna som ska upprätta sjukvårdstältet för att kunna ta hand om skadade.

– Vi har över två helger i rad för att det ska gå snabbt. Det svåra är att lära alla arbeta i grupp, säger sjukvårdsgruppchefen Anna Söderström som är undersköterska från värnplikten och vet hur försvaret skötter sjukvården.

Sjukvårdarna Anders Ehn och Johanna Wernqvist får rapport om att en civilist bli-

vit skadad. Medan soldater ur insats skyddar dem tar de sig fram till rummet där kvinnan ligger. De kan konstatera att det är ett öppet underbensbrott, men innan de sätter in en mer kvalificerad behandling tar de ut den skadade ur huset till en säkrare plats där de kan spjälta benet innan transporten till sjukvårdstältet.

När det lugnat ner sig passar bilkårssten Anette Morin på att ta en kort lunch.

– Det händer mycket och vi hjälper till där det behövs. I går var vi ute och rekade och vi får varierade uppgifter – det är kul, säger hon och tillägger att är synd att inte fler ur avtalspersonalen kommer på övningarna.

– Det finns ett så stort utbud och det här är en vettig sysselsättning.

Även om insatskompaniet lyckats rensa området blir det snabbt utsatt för nya provningar av både demonstranter och beväpnade angripare. Det är sällan en lugn stund i Stockholm. □

de många bra övningar. En personalutvecklingsplan där man listar lämplig kompetenshöjande utbildningar bidrar till att befälen fortsätter att utbilda sig.

Bataljonerna har ingen egen ungdomsutbildning utan den sköts av Försvarsutbildarna. Alla ungdomsledare registerkontrolleras för att garantera att utbildningen sköts på rätt sätt. Av totalt 168 ungdomar räknades 94 som aktiva.

En del av utlandsstyrkan utrus-

tas på Livgardet, vilket fått negativa konsekvenser för hemvänet.

– Det känns som vi är Sveriges minst prioriterade hemvärn. Materialen måste överrensstämma med uppgiften, säger Ralph Haglind, chef logistiksektionen.

Den viktigaste förbandsmaterialet finns men det är en rad brister på alla tre bataljonerna. Kvalitén är ganska låg och en hel del är trasigt enligt Ralph Haglind. Det är framförallt inom områden som signalmateriel, fordon, mör-

kermateriel, vapensystem och den personliga utrustningen som bristerna finns.

– Inte ens insatssoldaterna har fått ut all sin personliga utrustning och de som behöver byta uniformer får ofta så slitna exemplar att det inte lönar sig att byta. Uppgiften ytövervakning kräver viss uthållighet vilken i dagsläget är dålig eftersom det saknas materiel, konstaterar han. På pluskontot finns de privata donationerna som gjort att Livgardes-

gruppen bland annat kunnat köpa in radioapparater och en del annan utrustning.

Förvaringen av patronlägeslås har man löst genom att ge varje pluton en väska där varje grupp har en mindre väska för att förenkla insamling och utdelning vid övningar.

För att underlätta de administrativa delarna har bataljonernas befäl tilldelats datorer och cd-skivor med alla bestämmelser och blanketter.

Inga liljekonvaljer på Villingsberg

Tjejer med skinn på näsan, men också omtäntsamma och med ovanlig sammanhållning hjälpte fram varandra till förarbeivetet på terrängbil. Gubbar och barn lämnades åt sitt öde under tre härliga veckor.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

■ Att Cecilia Skoglund hamnade på terrängbilskursen är inte så konstigt. Hennes främsta intressen är just bilar och den militära världen. Köra terrängbil är med andra ord den perfekta kombinationen för denna "norrländska smålännings", som hon själv beskriver sig.

– Jag ville göra lumpen. Tyvärr sprack det på styrkan, men jag tänker söka direktutbildning till hemvärvetet så snart som möjligt.

I höst går Cecilia yrkesförarutbildningen och hennes färska förarbevis på terrängbil hjälper henne onekligen in i den karrären. Hon har då nytta av att terrängbilen är registerad som lastbil med det krav på extra teori som hör till.

Cecilia tillbringade tillsammans med ett dussin kamrater från främst Mellan- och södra Sverige tre sommarveckor i Villingsbergslägret. Sammanhållningen blev genast mycket stark och att stämningen är hög märker tidningen på ett dygnslångt besöksista kursveckan. Förarbeivetet var avklarat, nu väntade en av höjdpunkterna, terrängbanan.

TYCK ATT DET ÄR ROLIGT

– Det här kommer aldrig att gå, vi vågar inte, usch, vi skulle ha ätit en sista måltid, mumlas det bland åskådarna under en rundvandring på banan. Men trafiklärare Nea Zetterblom-André från Försvarsmaktens motorskola lugnar med: Tyck att det här är roligt, för det är det.

– Just det, lugnt och fint, inget race. I terrängen låter jag soldaterna sitta av, säger Helena Rosenlund, mångårig instruktör i bilkåren.

Kollegan Ingela Kronlund påminner om hur viktigt det är att koncentra sig på andreförarens tecken.

– Men visst är det lite pirrigt första

gången. Det känns som att det lutar mer när man sitter i bilen.

Efter första varvet var de vi talade med också påtagligt nöjda.

Anna Widman från Heby i Västmanland:

– Jätteroligt, jag litade helt på min andreförare och det här är bland häftigaste jag gjort, säger Anna, som gärna mekar med sin gamla Volvo när hon inte rider i skogen.

Lite förtretad över trafikstockningen på banan var dock Joanna Odenberg.

– Som stockholmare gillar jag att gasa på. Bilarna är ju gjorda för det här. Det såg värra ut än det faktiskt är.

Förarkamraten Sofi Ytell berömmar:

– Du ser ut att vara född bakom ratten i en 20-bil. Det här har vi längtat efter.

KAN INTE GÅ PÅ KROGEN

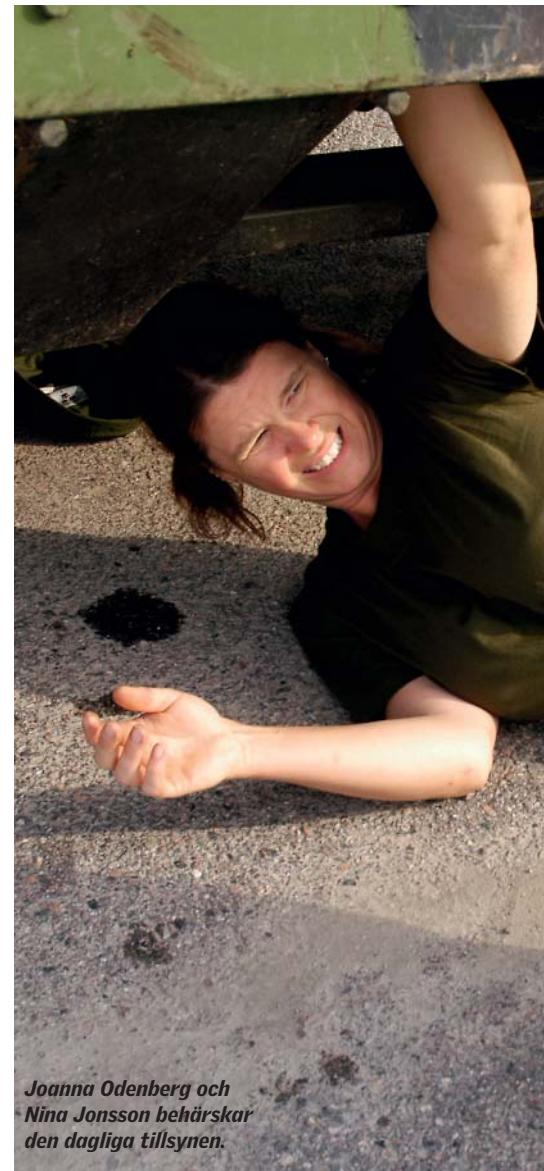
Många i kurserna har åkt från man och barn, i en något fall mycket små barn för att få vara med. Men motiven skiftar lite. Tücsi Wedberg från Österbybruk är till exempel inte så intresserad av den militära sidan, medan Nina Jonsson, tandhygienist från Norrköping redan pryat i strid i bebyggelseövningar och kommer att vara med i den stora insatsövningen i Göteborg i höst.

– Man kan inte gå på krogen hela livet. Vi har haft kul ihop och blivit ett härligt gäng. Jag har testat mig själv. Fick vi två veckor till skulle jag utan tvekan stanna.

Länge ångrade Joanna Odenberg att hon anmält sig men väl på plats blåste all tveksamhet bort.

– Kamratskapet uppstår direkt. Vi började kramas och pilla i varandras hår. Alla ska vara med. Men vi är inga liljekonvaljer utan har skinn på näsan.

Kontakten med familjerna sköts med

*Joanna Odenberg och
Nina Jonsson behärskar
den dagliga tillsynen.*

Fembarndamerna Tücsi Wedberg och Eva-Marie Hammarström tyckte kursen var en skön omväxling till vardagspsyssorna.

FAKTA

FULLBOKADE KURSER

Terrängbilskurser har ordnats på artilleriskjutfältet Villingsberg utanför Karlskoga i Värmland i många år. Sedan A 9 försvann är det Örebro- och Värmlandsgruppen som håller i utbildningen, som i år samlat 14 deltagare från hela landet. Lägret levde ett tag farligt i högkvarterets planer, men har nu fått status av prioriterad kursgård och är fullbokat under terminerna. Upp till 150 elever kan tas emot samtidigt berättar kommandant Ann-Britt Ericsson. Tillsammans med chefsbilkårist Linnea v Schmidt-Lausitz, kurschefen Magnus Jonsson och skolchefen Tommy Carlsson tog hon ett fast grepp om planeringen redan i vintras.

Det tar sin tid att få fram en terrängbilsförare till hemvärvet. Steg ett är en veckas totalförsvarsutbildning. Den som har ett B-körkort äldre än fem år måste repetera trafikteorin på en civil körskola för att kunna antas till den centrala kurserna på tre veckor. Där är det ständig kvällstjänst och hemma väntar sedan tre-fyra dagars introduktionsutbildning innan förarna kan börja tjänstgöra i insatskompanierna.

Nina Jonsson kysser grodan men har redan en Lasse hemma.

samtal och bilder på mobilerna och en ledig dag träffade några sina anhöriga. För fembarnsmammorna Tücsi Wedberg och Eva-Marie Hammarström var det i stället skönt att få rå om sig själva.

– Som förälder har man en förmåga att tränga undan sina egna behov, därför känns det här lyxigt, säger Tücsi och berättar att barnen är otroligt malliga över att mamma kör terrängbil.

– Det är roligt att flytta fram gränserna, man behöver inte stanna i utvecklingen för att man blivit lite äldre, säger Eva-Marie.

En del har motorer som intresse. Men körkortsutbildningen är idag avskalad på teknik och många kom till kursen som fullständiga noviser på bilar. Nu kan de båda köra och vårdar terrängbilarna och "telefonnumret" eller tändföljden i en sexcylindrig 20-motor, 15 36 24 kommer de inte heller att glömma i första taget. □

Bakspeglarna är infällda så nu hänger allt på andreförarens tecken.

Tunga debattprofiler i norr

ANDERS KARLSSON OCH BERTIL KANTOLA, KIRUNA/MÄNNIKÖ. Deras signaturer under många välformulerade insändare i tidningen Hemvärnet är välbekanta sedan flera år. Nu presenterar vi herrarna bakom de skarpa texterna om Sveriges försvar och hemvärnets roll inom försvaret.

TEXT & FOTO: BENGT PLOMGREN

■ – Vi måste försvara Sverige bättre än vad vi gör i dag! Det är den bestämda slutsatsen från försvarsdebattörerna Anders Karlsson och Bertil Kantola.

– Men vi vill absolut inte framstå som besservissrar och skriva folk på näsan. Men vi tror att det kan finnas en annan väg att gå än den nuvarande för det svenska försvaret.

Det får de ju tro, våra tunga debattprofiler i norr.

– Ja det fina med Sverige är att vi får säga och tycka så här. Dessutom får vi bara positiva reaktioner från omgivningen. Även officerskåren är i allmänhet positiv.

Vi flög upp till Kiruna och träffade Bertil och Anders för några intensivt intressanta timmar.

– Men du kan få svårt att hitta rum för övernattning. Det brukar oftast vara fullbokat av en massa konsulter. Du vet vi ska ju flytta stan.

Det skiljer sexton år mellan Bertil Kantola född 1947 och Anders Karlsson född 1963. Men de hittade varann tidigt. Anders är från Kiruna och Bertil är från den lilla byn Männikö 20 kilometer nordväst om samhället Tärendö i Pajala kommun.

– Männikö är 37 människor starkt, förtydligar Bertil.

CYKEL TILL KIRUNA

När Anders gjorde rekryten 1982 på Lapplands Jägarregemente då fanns Bertil redan där.

– Jag cyklade till Kiruna redan 1966 där jag gjorde rekryten på Jägarskolan.

Han gick nio år i skola, sedan skogsbruksskola i Tärendö. Familjen var ju skogsbrukare. I Kiruna blev han kvar efter cykelresan dit. Han gick plutonchefsskola och blev furir efter femton månader. Sedan följde kadettskolan i Umeå där han blev officersaspirant. Efter I 20 i Umeå och I 19 i Boden blev det vidareutbildning på först Försvarets läroverk i Uppsala och därefter Karlberg.

"Det skrivna ordet är ju väldigt känsligt. Det är noga med att det blir så vattentätt att det inte finns minsta glipa i resonemanget."

Den unge löjtnanten möttes med oerhörd respekt hemma i den lilla byn.

– Det var en oerhörd sträcka för en finskspråkig skogspojke att bli officer, minns Bertil.

Han gick sedan också chefskurs på Finska Krigsskolan, något som var ovanligt men möjligt just för hans finska modersmål. Han har också varit militär utbildare i Lettland 2001 och Estland 2002. Han gick i pension som så kallad 55+ år 2002. Bortsett från ett år med stabstjänst inom utbildning så har han i alla år varit i truppstjänst. De sista åren var han major och han pensionerades alltså som överstelöjtnant.

INGET JÄTTEAVSTÅND

Anders gick inte den raka militära banan. När han blev furir blev han erbjuden en fast tjänst men tackade nej. I stället började han studera i Umeå där han efter fyra år blev adjunkt i moderna språk, alltså engelska och tyska. Första jobbet hade han sedan i Arvidsjaur innan han blev återbördad till Kiruna. Där arbetar han nu på kommunens Barn- och utbildningsförvaltning.

Bertil kom in i hemvärnet som yrkesofficer och chef för försvarsområdets hemvärn 1993. Anders gick med i hemvärnet i mitten på 90-talet. Där blev han till slut löjtnant och stf chef för Kirunakompaniet inom Kirunabataljonen.

De hade alltså mötts redan 1984 men nu mot slutet av 90-talet så började de gemensamma funderingarna om försvarspolitiken ta form.

– Vi besökte försvarsministern och försvarsutskottet och vi förklarade att vi tyckte att nedmonteringen av folkförsvaret på bekostnad av internationella insatser var fel.

De vassa insändarna och debattartiklarna började ta form. De förekommer nu främst i Norrländska Socialdemokraten, Norrbottens-Kuriren och tidningen Hemvärnet. De träffas ibland och diskuterar. De 135 kilometrarna mellan Kiruna och Männikö är inte ett jätteavstånd i Norrbotten. Dessutom ses de lite oftare på somrarna eftersom Anders har fritidshus i närheten av Männikö. Där är Bertil nu efter pensionen tillbaka på färder negården och driver skogsbruket.

GENOMTÄNKTDUBBELKOLLAT

Anders är skrivare och Bertil granskar fakta och militära termer. Anders är ju faktiskt akademisk språkman och Bertil pratar finska, svenska, estniska och engelska, plus lite ryska. Så i praktiken är de språkmänniskor båda två.

– Det skrivna ordet är ju väldigt känsligt. Det är noga med att det blir så vattentätt att det inte finns minsta glipa i resonemanget, säger Anders i Kirunas prisbelönta stadshus. Där sätter vi oss ner efter en lång rundtur i bil. Först åker vi till Jukkasjärvi med de omtalade ishotelllet och kyrkan med altartaylor av Bror Hjort. Sedan blir det genom staden och utsiktspunkter vid berget Luossavaara.

När de ser tillbaka på vad de skrivit så vet de alltså att det var genomtänkt och

– Vi vill visa att det kan finnas en annan väg att gå för det svenska försvaret än den vi går nu, sammanfattar Bertil Kantola. Han är den finskspråkige skogspojken som blev officer. Nu efter pensionen är han tillbaka och sköter skogen vid fädernegården i Männikö.

– Jag har älg, varg och björn omkring mig. Men jag är inte jägare, bara fotojägare.

dubbelkollat. De kan vara fräna i debatt-inlägg mot meningsmotståndare. Men de aktar sig noga för personangrepp.

– Ja, i efterhand så känns det som om mycket av det vi skrev för fem-sex år sedan blev helt rätt, menar Bertil.

– Vi var faktiskt också de enda som på allvar vågade säga ifrån vid beslutet om nedläggningen av Lapplands Jägarregemente.

VILJAN STÖRSTA TILLGÅNGEN

De turas om att lägga ut texten med sammanfattande synpunkter som de framfört i tidningarna på senare år. Anders som är något mer talför säger lite mer än Bertil. Men det märks att de har mejslat ut sina tankar gemensamt och att de verkligen kompletterar varann.

– Vi har tappat folkförankringen och försvarsviljan nu. Ett litet fåtal förväntas försvara den stora massan. Men det är viljan som är det lilla landets största förmåga. Om det lilla landet vägrar låta sig besegras så kan inte stormakten vinna över oss.

Men de är inte några retrotänkare som vill ha tillbaka det gamla försvaret.

– Nej det är inte det gamla vi vill ha tillbaka. Vi vill ha ett bättre nytt försvar. Nu har vi blivit fixerade vid teknik och internationella insatser, på bekostnad av folkförsvaret. Men vi kan aldrig bli bäst på teknik och vi kan inte försvara Sverige internationellt. Vem lurar vi med våra interna-

tionella insatser? Inte ryssen i alla fall. Men kanske oss själva. Bra utbildning måste inte vara lång utbildning. Men det ska vara en utbildning som i första hand inriktar sig på försvaret av Sverige och i andra hand på internationella insatser.

ROLLSPEL I HEMVÄRNET

Deras vägar korsades alltså tidigt. Men det var inom hemvärvnet från mitten av 90-talet som rollspelet som försvarsdebattörer tog form. Bertil var då under några år chef för Anders.

– Vi tror att vi här uppe i glesbygden i norr har en annan förankring och känsla för folkförsvaret än folk i storstäderna i söder. Dessutom verkar vi i en flerspråkig region där vi har nära till både Norge, Finland och Ryssland. Hotbilden som vi ser den finns betydligt mer runt omkring oss i Ishavsregionen än i oroshärdar i andra världsdelar. Då är det viktigt att hemvärvnet får det stöd som gör att vi kan behålla och rekrytera för att stärka det folkförsvar som vi tyvärr till stora delar har rusrat ner. □

"Vi var faktiskt också de enda som på allvar vågade säga ifrån vid beslutet om nedläggningen av Lapplands Jägarregemente."

Okända grenen. Samarbete och kondition krävdes för att klara maxtiden.

Fyra raka för Skaraborg

Vad är receptet för att vinna "Rikshemvärnschefens ungdomstävling" fyra år i rad?

- Vi tränar två gånger i veckan, säger killarna i Skaraborg lag 1 som tog hem segern för fjärde året i rad. Precis som förra året besegrades ett norskt lag på sista sträckan.

TEXT & FOTO: ANDERS KÄMPE

Tränaren Tommy Roseé, Johan Hansson, Marcos Sirén, Henrik Sirén och Sebastian Sirén.

■ De norska lagen i den stora internationella "Rikshemvärnschefens ungdomstävling" må ha mardrömmar om Skaraborg lag 1. Förra året blev norska lagen HV 12 och HV 16 tvåa och trea efter skaraborgarna. Då var det en hård kamp ända in till mållinjen i sista grenen terränglöpning. Nu var scenariot något annorlunda, men slutet detsamma. Skaraborg vann före norska laget Telemark og Buskerud.

Men det satt hårt inne. Normänne ledde inför sista grenen. Man startar i omvänt placering, så Skaraborg gick ut näst sist på den krävande terrängbanan med

Arne och Emil skjuter skarpt

- Bra, skriker lag Lungös lagledare Arne Bergström ner i marken. Där vid orienteringens målgång på lördagen ligger sonen Emil utpumpad, svettig och sandig. Flåsande berättar Emil att han ser fram mot söndagens tävlingar. Då ska hans lag plocka poäng i fältskytte och biathlon.

■ Emil Bergström fyller nitton år någon månad efter ungdomstävlingen.

Men han är redan en veteran på denna klassiker ute i Vällinge. Det var nu fjärde året han var med och tävlade för sitt lag Lungö från Sjövärnskåren i Härnösand. Ett år till får han vara med. Pappa Arne Bergström är lagledare. Civilt är han "postis" och har till exempel varit mycket aktiv i Postens nu nedlagda driftvärn.

– Men det är Emil som fått med mig och inte tvärtom, ler Arne när sonen pus-tat ut så vi kan pratas vid.

Men å andra sidan kom Emils intresse för skytte från Arne som är gammal elitskytt, tillika skytteinstruktör och riks-instruktör på ak 4.

– Jag har skjutit sedan jag var fem år, skrattar Emil. Först naturligtvis luftgevär, men nu är det mest fältskytte.

– Det här är jättekul, menar Emil. Det enda tråkiga är att ungdomstävlingen går samtidigt som rikstävlingen för Sjövärnskåren.

– Jag känner mig för gammal för att

– Vi kommer tillbaka nästa år, säger lagledaren Arne Bergström och hans son elitskytten Emil. Det här är en härlig tävling eftersom alla har samma villkor.

springa, tillägger Arne. Men det rycker i armen för att få skjuta.

VINNARE

Emil ville gärna göra lumpen, men ett mindre hjärtfel gör att han inte får möjligheten.

Det omtalade skyttet då, hur gick det med det? Jodå elitskytten Emils och pappa Arnes lag Lungö vann både söndagens biathlon och fältskytte. Men några elitlöpare är inte killarna. Men insatserna räckte ändå till en strålande totalt tredjeplats.

TEXT: BENGT PLÖMGREN

Frida Jansson-Högberg stukade foten i starten för orienteringen, plåstrades om och fortsatte!

FOTO: BENGT PLÖMGREN

Det blev en miniterrängbana. Med tre medlemmar i varje lag krokades man fast med karbinhakar på ett rep. Sedan skulle man ta sig runt trädstammar, över hinder och genom cementrör. Man fick poäng för varje hinder man klarade och det fanns en

maxtid på 2,5 minuter. Där krävdes det verkligen samarbete för att inte fastna i repen. Några lag klarade inte maxtiden medan estländska laget gick runt på snabba 1,47!

Linnea "Gurran" Gustafsson skrek som

KROKIG REPÖVNING

Första året var bågskytte den okända grengen. Vad skulle det bli i år?

► "Värmlands svar på Carolina Klüft" där inne bland repändar och stockar. Hon manade på killarna i laget och vräkte sig mot jordvallen vid målgång "fy f-n vad roligt".

SNABB BEHANDLING

Fullt så roligt hade inte hennes lagkamrat Frida Jansson-Högberg i orienteringen. Direkt efter starten i en grusig nerförsbacke vrickade hon foten och slängde sig skrikande ner på marken. Som tur var hade hon fullt med folk omkring sig. Funktionären Fredrik Olausson och kompisens Gurran hade inom sekunder fått fram isblåsa och bandage. När hon satt sig sade hon att hon ändå skulle springa. Det gjorde hon också. Men det hade nog sitt pris, Vi såg henne dagen efter då hon linkade rejält efter skada och fortsatt tävla.

ALLA VINNARE

Ungdomstävlingen fortsätter hålla hög klass i antal lag, internationellt deltagande, spännande grenar, ett stort engagemang hos alla deltagande och en organisation som engagerar ett 20-tal anställda och frivilliga. I år var det 59 lag med 300 ungdomar från hemvänet, försvarsutbildarna, samt övriga frivilliga försvarsorganisationer med ungdomsverksamhet. För det internationella inslaget stod Norge med två lag, Lettland två, Estland två samt Litauen ett. Klasserna var pojkar, flickor eller mix. Till start kom 26 pojklag, 28 mixlag och fem flicklag.

Tävlingen kallas ju för "Rikshemvärvnschefens ungdomstävling". Rikshemvärvnschefen Roland Ekenberg är alltså högste beskyddare och prisutdelare. Det är mängder med stora och små priser som delas ut i denna tävling där alla på något sätt kan känna sig som vinnare.

BINGO?

Tävlingsledaren skolchefen Torsten Hallstedt såg nöjd ut när han vid prisutdelningen summerade den kampfyllda soliga helgen.

– Vi hade en grundlig genomgång i våras av vad som borde justeras från föregående år.

Till nästa år tänker vi nu till exempel förbättra de engelska översättningarna. Vi har redan ett utbildningspass i förväg inom sambandsuttryck för våra utländska tävlande. Det kan tänkas behövas liknande i andra grenar.

Fyra raka segrar för Skaraborg. Satsar de på bingo med fem i rad? □

Fyra unga lettiska flickor och deras några år äldre ledare. Fr v bakre ledet Signe Zigure, Silva Zurkova, Dana Zvirina, Lasma Gabdullina och Liga Veja-Abdilina.

FOTO: ANDERS KÄMPE

Stort äventyr för unga flickor

Lettland vann inte i år. Det betyder att de säkert kommer tillbaka nästa år. Förra året lovade de nämligen att komma igen ända tills de vinner. I år blev deras lag Latvia 2 tia med grannlandets Estonia Boys på platsen före.

■ Lettiska killarna från förra året syntes inte till. Förklaringen är att man har stora kvalificeringstävlingar där de tre bästa lagen får åka till den svenska tävlingen.

I stället fick vi tag i flicklaget Latvia 1. De blev två i flickklassen, ytterst knappt slagna med ynta 0,4 poäng av Östergötlands Tigrar från Livgrenadjärgruppen.

Konversationen blir knackig när flickorna hjälps åt att förstå och svara på frågor på engelska. För dessa lettiska flickor i åldern 14–17 år är resan till Sverige ett stort äventyr. Ingen av dem har varit i Sverige tidigare. Deras hemstad Lecasciems ligger hela tre timmars bilresa öster om Riga.

De är upprymda och spralliga och det är inte att ta misse på att de stortrivs på denna helg så långt hemifrån.

– Har ni träffat några trevliga killar då?

Jo, den frågan gick hem och alla fnissar och pekar mot olika läger på området där det tydligt funnits trevliga killar. Så flickorna kommer nog gärna tillbaka. Men då får de först vinna uttagningstävlingen hemma i Lettland.

BENGT PLOMGREN

Hemmaplan för sjuksystrarna

Salva och mjukplåster. Det var den vanligaste "medicinen" på ungdomstävlingens sjukstuga. Alltså var det inga allvarliga skador. Tacka soliga varma väder för det.

■ Sjukstugan var egentligen bara några bord och ett par stolar i skuggan under några stora träd. Hade det regnat så hade man haft ett rejält tält.

När söndagen gick mot sitt slut hade man fått in och behandlat omkring 45 småskador. Det handlade mest om det vanliga med stukningar, vrickningar och skavssår.

Sjuksköterskorna Eva-Liisa Odrup och Vilma Saruliene var på hemmaplan. De båda män är lärare på skolan och de har tjänstebostäder på området. Eva-Liisa är gift med major Lasse Odrup och Vilma med kapten Björn Malmeström. Till vardags är både Eva-Liisa och Vilma sjuksköterskor på Södertälje Lasarett.

– Hittills har läget varit normalt, konstaterar de båda i fältsjukstugan strax bortom målet för terränglöpningen. Men om det hade varit lerigt och blött så hade det troligen ställt till med mer och kanske besvärligare skador.

Under söndagen blev det något mer skador att pyssla om än efter lördagen.

– Det är också normalt, säger de. Alla är då trötta efter två dagars kamp. Men ofta fullföljer de alla grenar innan de söker sig hit.

TEXT & FOTO: BENGT PLOMGREN

Christian Andersson från Lappland Rangers blir omväxlad av sjuksköterskorna Eva-Liisa Odrup och Vilma Saruliene. Skokav behandlas med "standardmedicinen" salva och mjukplåster.

Snyggt jobbat, sa Patrik

Ungdomsledarna i Dalarna lockar fram det bästa hos tjejerna och killarna. Lagandan infinner sig snabbt.

■ Vi far snabbt fram på smala stigar fulla med stenar, rötter och leriga hjulspår på väg till Ryssbotten, som ligger inne i skogen nordväst om Ludvika. I baksits på en 258 kan man bara hoppas att föraren kan sina saker. Men vid styret sitter Bo Sundgren och han har kört mc sen lumen 1962, så det finns ingen anledning att oroa sig.

Här pågår den största övningen i modern tid för ungdom i Dalarnas hemvärn och FRO.

Patrik Gustafsson och Joacim Holmqvist har förberett det hela i månader, men så är det också en logistiskt krånglig tre dygns strapatsövning med förflyttningar och allehanda överraskningar i terrängen. Omkring 30 ungdomar kom och de tas även om hand av personal från FFK, FMCK, SBK, Röda korset och FRO.

– En tanke vi haft är att ungdomarna ska lära känna de olika organisationer som har personal i hemvärvnet, säger Patrik Gustafsson.

SMARTA VAL

Tidningen Hemvärvnet följer en platon genom skogsmark som blivit rejält sur efter ihärdigt regnande. De vet om att det finns motståndare i området med uppgift att leta upp dem. Men plotonchefen Erik Lindberg gör smarta vägval och vi kommer fram utan att bli upptäckta.

– Bra jobbat, ni lurade skjortan av B-styrkan, ropar Patrik Gustafsson och Joacim Holmqvist där de tar emot i målet.

Varenda ungdom får en uppmuntran-de klapp. Patrik Gustafsson har hållit på sedan 2002 och leder sin avdelning i Ludvika med både hjärta och hjärna. Följden är att åtskilliga gamla hvungdomar söker sig till värnplikten och sen tillbaka till hemvärvnet. En och annan har tankar på att bli yrkesofficer, till exempel Marcus Svensson från Borlänge hvu och Carolin Johansson, FRO-ungdom i Falun.

Marcus har påbrå eftersom hans pappa är stf insatskompanichef och han uppträder verkligen på ett övertygande sätt som gruppchef i övningen. Carolin ska strax mönstra och vill bli militärpolis och hundförare. Hon gillar att planera och valde medvetet linjen för naturguider då det är en bra plattform för militära yrken.

Ett svårt moment står sjukvårdsbefälet

Bra jobbat! Ungdomsledare Patrik Gustafsson vet att uppmuntran lönar sig.

Ordonnans sen 1962. Bo Sundberg kör gärna åt ungdomarna i deras välplanerade övningar.

Officersplaner. Carolin Johansson pysslar om fötterna efter första etappen av strapatsövningen.

Jan Larsson för. Medan ungdomarna plåstrar om sina fötter berättar Jan med låg röst att de på övningens andra dag får ta hand om en ruskig masskadeplats. Han visar en lista som innehåller allt från skrubbsår till en kniv i låret.

– Tidningen är grym, säger plötsligt Johan Dalin, Ludvika. Smickrade av berömmet gör vi en kort intervju. Det visar sig att Johan ska jobba ett tag efter studenten och sen rycka in som skyttegruppchef på Livgardet. Men det är bara början på en lång resa som kan sluta i officersyrket, eller inom polisen.

– Jag visste inte mycket om den militära världen innan jag gick med i ungdomsavdelningen. Det är här jag bestämde

mig för att gå vidare i försvaret.

Från en tidigare kull dök Jimmy Eriksson upp. Han gör sin GU som vakt- och eskortsoldat.

– Hemvärvnets ungdomsverksamhet är mycket hårdare och bättre än lumpen och en mycket bra förberedelse för att fortsätta, vilken gren man än väljer, säger Jimmy med övertygelse.

Han och kompisarna känner sig lite lurade. Först efter tre månader fick de reda på att utbildningen inte räcker för utlandstjänst.

– Men jag tror att jag blir uttagen ändå om jag verkligen vill och sen kommer jag tillbaka till hemvärvnet. Har man hållit på så länge kan man inte bara sluta.

TAR HAND OM VARANDRA

Det kan inte Pernilla Efsing heller. Hon gjorde värnplikten i flygvapnet 1980-81 och blev sedan sambandslotta. Nu har hon hand om FRO:s ungdomsavdelning i Falun. När strapatsövningen är över har hon ytterligare fem som är godkända för fortsättningskurs.

– Det roliga är att se hur bra ungdomarna tar hand om varandra och att uppleva att de klarar så otroligt mycket mer än de trodde från början.

Pernilla säger vidare att man i avdelningen har lyckats åstadkomma kamratskap, sammanhållning och gruppkansla.

– De är så oerhört ambitiösa och vi får starkt gensvar på det vi gör.

Överstelöjtnant Mikael Lundin, nu chef för Dalregementsgruppen, en gång FRO-ungdom tittar till övningen.

– Vi gör en satsning i Dalarna med helgövningar för gymnasielever som vi sen hoppas få in i ungdomsavdelningarna och som kan fortsätta i direktutbildningen. Hemvärvnets framtid är helt beroende av om vi lyckas rekrytera ungdomar.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Gosedjur. Andreas Johansson och Pernilla Efsing med FRO-ungdomarnas maskot, elefanten Viktori Johanna.

Tjejer som ledare är toppen

Ungdomsavdelningen i 21:a skärgårdshvkompaniet, Södertörnsgruppen fick en rivstart när Alexandra Beck, Sarah Malmgren och Cecilia Fahlström tog tag i det hela hösten 2006.

Sarah Malmgren lägger ut knepen vid avståndsbedömning.

■ Vid tidningens besök har avdelningen fått förstärkning av Kristian Eriksson som varit scoutledare och gjorde värnplikten på Livgardet.

– Här är lite mer självgående, säger Kristian, medan vi betraktar hur Sarah Malmgren utbildar i avståndsbedömning på den gamla gevärsskyttebanan på Berga. Hon är TFU-instruktör i Lottorna

Alexandra Beck med sergeants gradbezeichnung är ungdomsledare och något av nyckelperson:

– Vi har inte haft någon aktiv rekrytering alls. Ungdomarna har letat på internet och hört av sig själva. Men nu hoppas vi att hemvärvssoldaternas familjer ska få veta att vi finns.

På Vildmarksmässan fick de in 10–15 namn som ska kallas till informationsträff.

Så till hösten räknar Alexandra med att avdelningen ska växa och då planeras både grundkurs och fortsättningskurs.

Ungdomarna bor i Haninge och orterna runtomkring.

– Stridsutbildning är förbjuden före 18

För sjukvårdare Vanja Hellman är brandmanslyftet ingen konst.

år, men de har ganska mycket frågor och vi kan inte hindra dem från att läsa SoldF på nätterna, säger Sarah Malmgren.

Tjejer som ledare toppen

Tidningen följer med in i skogen där sjukvårdare Vanja Fjellman ska lära killarna hur man förflyttar en skadad kamrat ur ett livsfarligt läge.

Hon visar sittsläp, hängsläp och brandmannagreppet och ungdomarna trivs med övningen.

På 15 minuter får de ett hum om lyfttekniken.

Vanja är sjukvårdare i insatskompaniet och gick in i hemvärvnet så sent som förra sommaren. Innan dess var hon själv hemvärvs- och FBU-ungdom i Skåne, så hon har erfarenhet.

– Fortsättningskurs i höst, sen lumpen och vidare till hemvärvnet, självklart, säger Magnus Wallberg när vi undrar om hans planer för framtiden.

Att de har kvinnliga instruktörer tycker han är toppen.

Johan Ekman från Frivilliga radioorga-

Så här kul är det i hemvärvnet. Magnus Wallberg, Joakim Kettunen och Mattias Eriksson.

nisationen har kommit till Berga denna strålande vårdag för att lära ut rå 146 med siktet på ungdomstävlingen i augusti. Stationen ska upprättas, kanal väljas och ett meddelande lämnas.

– Är det svårt att få kontakt med handmikrofonen, spotta på O-ringens, tipsar Johan som säger att han nog är en rätt skicklig signalist, men amatör som soldat. Hur som helst är han sambandsbefäl på

21:a och var en gång ungdomsledare på Gotland innan han flyttade till Stockholm.

Vi konstaterar att alla ungdomarna kan handgreppen på ”dussinmaskinen”. Dussen står för tolv kilo, tolv kilometers räckvidd med marschantenn och att batterierna räcker tolv timmar, förklarar Johan.

16-årige Mattias Eriksson ska börja gymnasiet i höst och bor i Ösmo.

– Jag har alltid varit intresserad av det militära. Det var min klasskamrat Robin Jaeschke som tipsade om hemvärvnet.

Mattias har varit med på alla övningar hittills utom en gång då han var sjuk. Den här helgen låg han i militärtält för första gången. Vad är bäst?

– Att det inte går att beskriva, det här är underbart, säger denne historiskt intresserade yngling medan en doft av rödsprit och präriegryta sprider sig i dungen.

Om inte Robin varit med skulle han kanske ha suttit vid datorn, kampsportat eller styrketränat. Nu tycker han att ungdomshemvärvnet är lärorikt och kul och är tacksam för att han på en resa i England råkade träffa en hvungdom från Småland som berättade för honom om allt det fina man får vara med om.

För ledarna är det en fröjd att få dela med sig av sitt stora intresse till ungdomarna.

– Vi har en väldig kompetens i lärarlaget, säger Sarah, som själv är grundskollärare och van vid stöket som kan vara i ett klassrum.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

HEMVÄRNSGUBBAR & MILITÄRER notiser på skämt och allvar

Frilansjournalisten och hemvärnsmannen *Hanseman Calås* har med en blodhunds envishet letat i arkiven, spårat upp gulnade fotografier och intervjuat militärhistoriskt bevandrade personer för att få fram sitt underlag till boken *Hemvärnsgubbar & Militärer – notiser på skämt och allvar*.

Materialet i boken har sin tonvikt på frivillighetsförsvarets framväxt från runt år 1850 till det moderna hemvärvnet som numera är en folkrörelse och som under sin historia engagerat runt en miljon mänskor.

Sammanlagt 136 notiser väl formulerade och illustrerade av delvis unika fotografier och teckningar. Boken är 200 sidor och inbunden med formatet 210 X 225. Cirkapris 350 kronor.

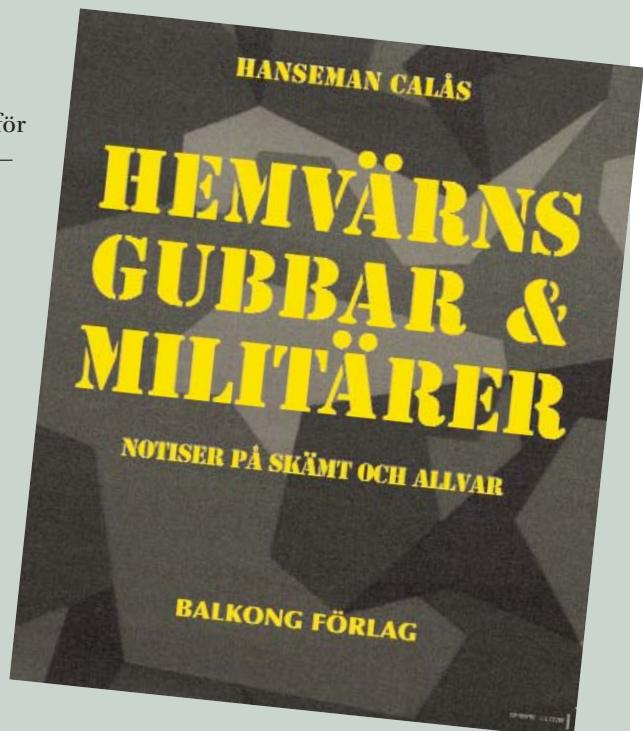
Tidningen *Hemvärvnet* erbjuder dig som läsare/prenumerant att köpa boken till specialpris 240 kronor. Tillkommer porto.

Skicka din beställning till: pia-lena.jansson@mil.se

Fax: 08-664 57 90

Postadress:

Tidningen Hemvärvnet
c/o Rikshemvärnsavdelningen
107 85 Stockholm

Tobias arbetar som soldat

Den 1 januari 2008 börjar beredskapen för Nordic Battlegroup. Tobias Larsson är en av alla soldater som inom tio dagar ska vara beredd att rycka ut till en oroshärd någonstans i världen. Men han är också en av många unga välutbildade hemvärnssoldater.

TEXT & FOTO: THERESE ÅKERSTEDT

■ Tobias Larsson kommer från När socken på södra Gotland. Steget från den gotländska landsbygden till den internationella arenan kan tyckas lång.

– Jag trivdes väldigt bra men man vill ju se mer än Gotland. Jag sökte NBG för att komma utomlands och göra någon form av insats, berättar han.

Under våren gick han tredje terminen på Amf 1. Men i NGB ingår han i sitt gamla förband I 19, sin militärtjänst gjorde han nämligen som jägarsoldat i Arvidsjaur.

Tobias hann vara civil i ett år innan hans chef från värnplikten ringde och bad honom komma till Amf 1 där han då arbetaade.

Tänker du satsa på en militär karriär?

– Jag planerar inte så långt i förväg, det visar sig. På sätt och vis vill jag vara kvar i det militära, jag sökte till officersprogrammet men besöket hos psykologen krockade med jobbet på Amf 1, berättar Tobias.

TRIVS MED BARN

Och om det inte blir officer?

– Polis, ellernågot med barn. Min mamma arbetar på dagis och de behövde folk så hon ringde när jag muckade, jag blev kvar flera månader och trivdes som bara den. Det ger så mycket att jobba med barn och nu förstår man vad folk menar. Det är jättekul och man får vara en förebild.

Vad är det som lockar med internationell tjänst?

– Jag fick mersmak efter värnplikten. Det var bra kamratskap i det militära och jag hamnade i världens bästa grupp på Amf 1. Jag hade ganska bra koll på läget innan jag bestämde mig för NBG och jag är medveten om riskerna. Vi har dessutom haft en massa föreläsningar. Många som jag gjorde värnplikten med i Arvidsjaur åker också.

INGEN LEK

Och om ni måste använda våld?

– Man vill ju inte skjuta människor och jag hoppas att man är på rätt plats vid rätt tillfälle. Under KS 09 var det kravaller och

TOBIAS LARSSON

Ålder: 22 år.

Familj: Mor, far, bror och syster.

Bor: På Gotland men tjänstgör på I 19 i Boden/Arvidsjaur.

Yrke: Soldat i NBG:s jägarpluton. Snabbin-satsstyrkan övar under hösten och ska från den 1 januari 2008 vara beredd att inom tio dagar efter beslut rycka ut inom en verkans-radie på 600 mil från Bryssel. Under bered-skapsperioden som slutar den 30 juni ska de ha en uthållighet vid insats på 30 dagar, den kan dock förlängas till 120 dagar.

det är ingen lek direkt. Man funderar ju vad man själv skulle göra i en sådan situation. Det skulle absolut inte känna bra att trycka på avtryckaren men hur jag skulle uppleva det vet jag först efteråt.

BRA VÄRDERINGAR

Att det skulle förekomma några machofasoner bland de som sökt utlandsstyrkan har han inte upplevt.

– Jag har inte haft några problem, många har arbetat som lärare och jag har en känsla av att folk har bra värderingar både på Amf 1 och I 19, säger Tobias som själv ger ett öppet och trevligt intryck.

Någon stridssomåker för spänningens skull verkar han inte vara.

Hur är du som person?

– Förhoppningsvis ganska lugn, glad och socialt utåtriktad – det vill jag i alla fall tro. På utvärderingen på Amf 1 tyckte de jag var lite chefig av mig, jag kommer med många förslag och idéer. Det spelar ingen roll hur många stjärnor man har. På Gotland är han med i det vanliga hemvänet, även om det just nu går på spar-låga eftersom han är med i NBG.

– Det är ett lugnt och fint tempo i hemvänet och man gör något vettigt. Jag är den näst yngsta i min grupp och vi har några runt femtio – det är det som är så kul. Man kan också vara med också bistå vid katastrofer så det finns helt klart ett syfte. □

Mc-ordonnans Ulrica Hjalmarsson hade tur i oturen.

Ulrica var nära att mista benet i en svår mc-olycka

Att vara med i hemvänet är inte riskfritt. När olyckan är framme är det viktigt att veta vilka försäkringar som gäller och att få stöd från sin utbildningsgrupp.

TEXT & FOTO: THERESE ÅKERSTEDT

■ Den 11 november förra året var mc-ordonnansen Ulrica Hjalmarsson på väg till en övning när motorcykeln fick ett kast och kraschade in i ett broräcke. Av den närmaste veckan minnshon inteså mycket eftersom hon låg nersövd och drogad på sjukhuset i Skövde. Ett tag var det nära att läkarna skulle bli tvungna att amputera högra benet.

– Det var på håret att jag fick behålla benet, det tog några dagar innan de var säkra. Och läkaren sa att jag inte skulle ha för stora förväntningar på att kunna röra på benen i framtiden, berättar hon på bred västgötska.

I kraschen gick underbenet av på två ställen och knät krossades, förutom det stukade hon en tumme.

När tidningen besökte henne i maj sju månader senare behöver hon fortfarande kryckor för att ta sig fram men hon kan även ta några enstaka steg utan dem. Läkaren säger att läkningen gått långt över förväntan. I dag kan hon både cykla och köra bil.

– Jag ska kunna gå utan kryckor, men inte åka inlines, säger Ulrica som får räkna med att benet aldrig blir helt bra.

KÄNDE MIG PRIORITERAD

I stället för att gråma sig över olyckan försöker hon se det positivt, att allt gått mycket bättre än förväntat.

– Jag kan inte fatta hur de fick ihop benet, hur skjutsingen gjorde de om allt var avkapat? Och benet är så himla fint. Jag

kände mig väldigt prioriterad på sjukhuset och fick mycket information och frågade massor.

Hon tränar sjukgymnastik tre dagar i veckan och försöker belasta benet för att stimulera läkningen. Nu ska hon även börja jobba på 25 procent.

Ulrica är väldigt nöjd med stödet från Skaraborgsgruppen och deras chef NE Nilsson.

– De ville träffa mig och kom upp och visade bilder från olycksplatsen. Vi har pratat mycket på telefon. NE Nilsson kom till sjukhuset och hjälpte mig att fylla i alla försäkringspapper.

Hon tycker att kontakterna med Kammarkollegiet gått väldigt smidigt.

– Kammarkollegiet har betalat ut full

FAKTA

Omfattas av bestämmelserna i lag om statligt personskadeskydd. Förhållanden i fred

■ Personal i hemvärvnet eller en frivillig avtalsorganisation.

(Ungdomar, i vissa fall andra regler).

■ När gäller försäkringen?

Till skyddstid räknas tjänstgöring-utbildning, eventuell fritid du har på tjänstgörings- utbildningsområdet samt färden dit och hem via normal transportväg.

■ Försäkringen omfattar:

Olycksfall. Om övervägande skäl talar för att en skada är orsakad av olycksfall under skyddstiden.

Sjukdom som visar sig under skyddstiden, om inte det finns skälig anledning att anta att den orsakats av någon annan verksamhet. Även sjukdom som visar sig efter skydds-tiden, om tjänstgöringen kan antas väsentligt bidragit till skadan.

Dödsfall.

■ Ersättning lämnas enligt lagen om statligt personskydd:

Sjukskrivning (efter skyddstiden). Sjukpenning (1 karensdag 80 pro- cent av sjukpenninggrundande inkomst, SGI). Arbetsgivaren betalar sjuklön till och med 14:e dagen av sjukskrivningen, därefter sjukpen-nings (Försäkringskassan).

Vid olycksfall – (sjukskrivning minst 15 dagar). Du måste anmäla – Kammarkollegiet betalar kompletterande sjukpenning så att du tillsam-mans med sjuklön/sjukpenning får ut närmare 100 procent av din SGI.

Bestående nedsättning av arbetsförmågan.

Kammarkollegiet betalar livränta motsvarande 100 procent av SGI fram till ålderspensionering.

Dödsfall.

Begravningshjälp 30 procent av basbeloppet och eventuell livränta till efterlevande.

Lagen om statlig ersättning av ideell skada

Gäller: Tjänstgöring samt fritid inom förläggningsplats oavsett ska-deorsak.

■ Ersättning kan lämnas för:

Kostnader – ersättning betalas ej ut vid mindre än 100 kronor och ska minst uppstiga till 600 kronor efter-som 500 kronor dras i självrisk. Er-sättning för självrisk kan betalas via kollektivavtal i första hand, alterna-tivt IF eller annat försäkringsbolag. Du måste själv kontakta försä-kringsbolag och visa beslut från Kam-markollegiet.

Inkomstförlust (i vissa fall).

Sveda och värv.

Lyte och men.

Särskilda olägenheter.

Dödsfall. Ersättning till efterlevande samt begravningskostnader.

Kungafonden med folket för fosterlandet

Gäller: Den som skadats eller drabbats av sjukdom till följd av

verksamhet inom totalförsvaret.

När sociala skyddet inte räcker till.

Betalas ut till: Sjuka eller skadade, efterlevande/anhörig till den som avlidit.

Behovsprövning: Ansök via särskild blankett som ska styrkas av ansva- rig på tjänsteställe där olyckan in-träffade.

Trafikskaeersättning

Lämnas av det försäkringsbolag där fordonet är försäkrat. För mili-tära fordon – Kammarkollegiet i Karlstad. Personskador anmäls till försäkringsbolag/Kammarkollegiet samt försäkringskassan.

Skadestånd

Ersättning av den som uppsätli-gen eller av vårdslöshet väller per-son- eller sakskada.

Ersättning: Kostnader, inkomst-förlust, sveda och värv, lyte och men och särskilda olägenheter.

Dödsfall. Begravningskostnader, förlust av underhåll och ersättning till närliggande.

Det här kan du få ersättning för:

Inkomstbortfall	Ideell ersättning	Kostnader	Förtids-pension	Dödsfall	Trafikska/motorfordon	Kostnader
Arbetsgivare/Försäkringskassan	Kammar-kollegiet	Kammar-kollegiet	Kammar-kollegiet	Kammar-kollegiet	Kammar-kollegiet	Försvars-makten
Sjukskrivning (efter skyddstiden)– sjukpenning (en karensdag, 80procent av sjukpenninggrundande inkomst, SGI). Arbetsgi-varen betalar sjuklön t o m 14:e dagen av sjuk-skrivningen, därefter sjukpenning (Försäkrings-kassan).	(Sjukskrivning minst 15 dagar). Du måste anmäla – Kammar-kollegiet betalar kom-kompletterande sjukpenning så att du tillsammans med sjuk-lön/sjukpenning får ut närmare 100 procent av din SGI.	Minst 100 kronor. 500 kronor självrisk – kan betalas av kollektivavtal eller försäkringsbolag, visa beslut av KK.	Bestående nedsättning av arbetsförmågan – Livränta motsvarande 100 procent av SGI fram till ålders-pensionering.	Begravnings-hjälp 30 pro- cent av basbe-loppet och even-tuell liv-ränta till efter-levande.	Ersättning för faktisk inkomstförlust från dag 1.	Kostnader (föranledda av skada) som uppstår under utbild-ningen/tjänst-göringen be-talas till alla delar av För-svarsmakten

lön, till sista öret. Jag ringde dit och frå-gade vilka papper de ville ha och sedan skickade jag bara in dem. Vi fick en utbe-talning för sveda och värv redan i decem-ber så att barnens jul inte skulle drabbas. Det var samma sak med de egna försäkringarna, vi skickade bara in alla papper.

Vad har du för råd till andra?

– Att man ska kolla runt var man har si-na försäkringar, när jag hade en bra dag ringde jag runt till alla. En tjejer på sjukhuset berättade hur de gått tillväga.

Hon har även fått några tusenlappar från kungafonden.

– Vi fick pengar till städhjälp när ma-ken var borta på tjänsteresa, det var otro-ligt skönt att slippa be barnen som ändå hjälper till så mycket. Och så har jag fått

pengar till en träningscykel, den skulle jag köpt ändå. Fast man kan inte begära vad som helst utan måste tänka vad som är mer kostnad.

SAKNAR INTE JOBBET

Har du något att klaga på?

– Absolut inte, den hjälп jag velat ha har jag kunnat få. Har inte råkat ut för något tidigare så jag vet inte hur andra haft det.

I hennes fall kommer det även att bli någon form av invaliditetsersättning, den betalas ut ett år efter sista operationen.

– I september ska jag tillbaka och träffa doktorn för att se om det blir några fler operationer.

Har det inte varit tråkigt att vara hemma så länge?

– Nej, det har faktiskt inte varit det. Sjuk-gymnastiken tar två timmar, sedan har jag vilat innan barnen kommer hem. Jag har inte saknat jobbet för jag har inte varit redo. Jag var där i mars men det fungerade inte för foten svullnade upp.

Har olyckan förändrat dig på något sätt?

– Jag tror inte att jag har förändras så mycket, förutom att jag har blivit lugnare och inte bryr mig så mycket om småsaker, som att man blir sen. Och det är väl bara bra.

En utredning som tillsattes efter olyckan visar att handbromsvajern kan ha dra-gits in under framskärmen när det plast-band som håller fast vajern i framgaffeln lossnat.

– Jag hade gjort särskild tillsyn innan

► "Det är jäkligt trevligt folk, instruktörerna är så pedagogiska och tålmodiga. Kan man inte köra bra så lär man sig."

övningen och vajern kan inte ha hängt så närlagt jag körde iväg, säger hon och visar sitt protokoll.

– Det kändes som en vindpust och de brukar man kunna parera. Många har undrat vad olyckan berott på och en del frågar rakt ut, då berättar jag att bromsvajern åkte in i framhjulet.

Polisen kom för att se om olyckan berodde på en smitningsolycka eller vårdslös körning men ärendet avskrevs. FMCK har med anledningen av olyckan ändrat sina rutiner. Plastbanden blir spröda med tiden och ska därför bytas.

När man hör Ulrica berätta kan man inte undgå att imponeras av hennes positiva inställning.

– Jag är väl rätt positiv, har lätt att pepa mig själv. Har haft svackor men så är ju livet – att man har bra och dåliga dagar.

DROG TUNGT LASS

Ulrica är gift med Roger som också är mcordonnans i hemvärvnet och de har till sammans tre barn på 10, 13 och 15 år.

– De fick hjälpa till mycket efter olyckan och gör det fortfarande. Det var jobbigt första gången de kom till sjukhuset efter en vecka. De var ledsna och visste inte hur de skulle bete sig. Sedan märkte de att jag var som vanligt.

Olyckan innebar att maken fick dra ett tungt lass, och även han blev sjukskriven.

– Jag såg att det var för mycket för honom innan han erkände det själv. Det blev för jobbigt med hans arbete, barnen och ovissheten med benet.

Nu är han tillbaka på arbetet men det tog lång tid.

– Jag har alltid varit intresserad av motortrafik. Jag var med i bilkåren tidigare men tyckte det var roligare med motorcykel.

Själv gick hon med i FMCK 2002, maken Roger något år tidigare.

– Det är jäkligt trevligt folk, instruktörerna är så pedagogiska och tålmodiga. Kan man inte köra bra så lär man sig.

Skulle du bli ordonnans igen, om du kan köra?

– Det skulle jag så klart, det är självklart. □

ILLUSTRATION:
JONAS ANDERSSON

Tidningen Hemvärvnets skyddsvaktskola, del 4

Förutsättningar

På den nedlagda flygflottiljen F 18 pågår lastning av viktig utrustning i ett brittiskt militärt transportflygplan. Utrustningen ska transportereras till utlandet, där en FN- och EU-ledd insats är under uppbyggnad. Flottiljområdet utgör skyddsobjektet enligt 4 § 2 lagen (1990:217) om skydd för samhällsviktiga anläggningar med mera (skyddslagen).

Under tiden har den skyddsvaktspatrull som har ronderat utanför skyddsobjekten, och som även har satt upp förbudsskyltar, sett att det på en höjd cirka 500 meter från flygplatsen (från dess staket, som utgör begränsning av skyddsobjekten) befinner sig en grupp personer med ett granatgevärv. Patrullen rapporterar omedelbart iakttagelsen till vaktchefen.

na situation är avsikten dock att illustrera att angreppet inte är överhängande. Nödvärnslägt föreligger alltså (ännu) inte.

Eftersom risker för utomstående skall beaktas enligt 4 § förordningen om användande av skjutvapen vid vakttjänst inom Försvarsmakten, är det sannolikt ändå omöjligt att använda skjutvapen på så långt håll (500 meter).

Det skulle kunna föreligga rätt till ett gripande enligt 13 § skyddslagen. Gruppen av personer kan skäligen misstänkas (se 24 kap. 3 § rättegångsbalken) för förberedelse till sabotage. En ytterligare förutsättning är att gripandet görs i skyddsobjekts närhet. Det stora avståndet (500 meter) är sannolikt ett gränsfall, men ett gripande kan vara möjligt.

Fråga:

Vad gör vaktchefen åt personerna med granatgeväret?

Svar:

Han bör genast varna alla personer på plattan där de båda flygplanen står, och i första hand se till att egen personal och de brittiska gästerna kan få skydd.

Man skulle kunna presume ett överhängande brottsligt angrepp på person eller egendom, som då skulle utgöra en nödvärnssituation enligt 24 kap. 1 § andra stycket i brottsbalken. I den-

**SVAREN ÄR FÖRFATTADE
AV FÖRSVARSJURIST**

GÖRAN OLSSON

I HÖGKVARTERET

SKYDDSVAKTSKOLAN

FORTSÄTTER I NÄSTA NUMMER

Man får en kick av att göra något samhällsnyttigt

Lokalbefolkningen prisade hemvärvnet under översvämnningarna i Småland i juli.

– Det känns väldigt meningsfullt att göra någonting och vi räddar ju rätt stora värden säger en av insatscheferna, Joacim Adamsson.

TEXT & FOTO: ANDERS KÄMPE

Soldaterna känner att de gör något samhällsnyttigt.

■ Ute på fältet jobbar två insatschefer med sina soldater, som mest ett 20-tal. I ledningsstabens sittare Erik Brose som spindelet i nätet och ansvarar för personalförsörjning och annat.

– Jag försöker jobba dagtid och sova på nätterna. Har inte själv fysiskt arbete utan det blir mest bilkörsning. Men den psykiska belastningen blir större. Jag pratar med min fru som är på semester i Norrland och det handlar mest om vatten. Min värld blir rätt krympt just nu.

GRÄS FASTNAR

Medan vi intervjuar Erik sysslar en grupp ur Höglandsbataljonen med att underhålla pumpar i Eksjö. Gräs fastnar och måste rensas bort. Pumparna måste flyttas om och vallarna förstärkas.

– Dom jobbar i tolvtimmarspass med byte klockan åtta på morgonen. Under en genomgång innan passet får de se lite bilder av vad som väntar.

EU-regler säger elva timmars vila mellan passen.

– Man får aldrig gå dubbelpass. Det har

vi lärt oss av tidigare erfarenheter. Det har hänt att vi kört 24 upp till 36 timmar, men det är ingen som är smart efter 36 timmar och kan göra ett bra jobb. Och det blir risk för olyckor och skador.

ALKOGEL SKYDDAR

För att sköta hygienen ute delas alkogel ut till all personal. När Eksjö var översvämmat trycktes det upp avloppsvatten.

– Så fort de ska byta snus, ta en cigarett eller äta ska de ta alkogel. Så vi har inte haft en enda magjsjuka här, berättar Erik Brose medan vi tar oss till vattenfallet Stälpet där åkrarna är rejält översvämmade.

Joacim Adamsson är insatschef vid Anebysjön. Han kommer från Nässjö insatspluton. Gruppen började med att valla in sex fastigheter med barriärer från räddningsverket. Nu övervakar de totalt elva pumpar.

– Räddningstjänsten och ett privat företag här har mycket kunskaper och är experter på översvämnningar. Stämningen är mycket bra för vi gör ju en jättegod gärning. Lokalbefolkningen är skitglada att vi

är här. De kommer hit med jättegod mat.

– Det känns ju väldigt meningsfullt att göra någonting och vi räddar ju rätt stora värden genom att hindra vatten från att rinna ner i källare och förstöra.

SAMHÄLLSNYTTIGT

En av soldaterna är Andreas Arvidsson. Han har tagit ledigt från jobbet:

– Det är sådana här insatser som roliga att åka på, ja hur man nu definierar roliga, det händer ju lite, man gör någonting. Att gå ut i skogen och skjuta med gevär kan ju alla. Men här känner man att man uträttar något direkt samhällsnyttigt. De som bor här kommer ut och är nyfikna och undrar vad som händer. Det är jättekul. Man får en positiv kick att göra sånt här!

Joacim Adamsson:

– Jag visade runt i centrala Eksjö här-omdagen. Det kom en hel dagisklass. Man måste visa sig välvillig mot befolkningen. Bra reklam för hemvärvnet. Vi är ju inte gamla gubbar som skjuter mausergevär. Här är det extra kul att det är hemmaplan och man känner igen folk. □

Ksp-skytten Mattias Bäckvik är van det norrländska landskapet från värnplikten i Boden men fick genomföra sin första övning i hemvärvet i skärgårdsmiljö.

Skärgården är en farlig idyll

På Södertörnsgruppen utbildar man hemvärnsförband som kan verka både på land och på vatten. Med stridsbåtarna kör man inte taktiskt utan gör mjuka landstigningar.

TEXT & FOTO: THERESE ÅKERSTEDT

■ Våra förband ska ha förmågan att verka i marina miljöer som skärgården och i hamnar, där det finns vatten. Det är skillnad mot det vanliga hemvärvet och ställer andra krav på personal och materiel, säger Göran Rosenblad, chef på Södertörnsgruppen.

Hemvärnsförband med marin profil finns även i Göteborg, Blekinge och Här-

nösand. Amf 1 samordnar utbildning och rekrytering.

– Båtarna har ingen beväpning utan är en transportresurs. Vi rekryterar bara värnpliktiga amfibiebåtförare. Amf 1 godkänner vilka som får köra stridsbåt 90 H, säger Göran Rosenblad.

Men det är inte helt lätt att rekrytera, särskilt för Härnösand eftersom få värn-

pliktiga amfibiebåtförare kommer från Norrland.

– Det är unga killar som dessutom kan vara låsta för annat som utlandsstyrkan eller upptagna med karriären eller studierna, säger Roger Bengtsson som är båtansvarig.

Stridsbåt 90 H bemannas med en båtchef och en förare som har samma vpl-

I bakgrunden stridsbåt 90 H.

utbildning, plus en maskinist som kan utbildas av sjövärnskåren.

– Det är kvalificerade männskor som kör båtarna. I våras var första gången de använde båtarna under övningsverksamhet, säger Göran Rosenblad.

KLIVER OMBORD

Under helgen vi besöker dem över förbandet både på Väddö, Nynäshamn och i skärgårdsterräng. Bakgrundens är att internationella amfibiestyrkan utrustar fartyg i hamnen och förbandet har fått i uppdrag att bevakा/skydda hamnområdet och öarna utanför. Vi ska bege oss ut för att följa ett av kompanierna som över genomsök av ö. I hamnen väntar en stridsbåt 90 H som vi kliver ombord.

– Man behöver ett antal hundra timmar

Maskinisten Jonas Larsson, båtchefen John Lundholm och Jan Spång som är stf kompanichef på 24:e skärgårdskompaniet har stor erfarenhet av stridsbåt 90 H.

för att bli en duktig stridsbåtförare. Vi kört inte taktiskt utan gör mjuka landstigningar, berättat Jan Spång som är stf kompanichef på 24:e skärgårdskompaniet.

Innan vi ger oss av går han igenom säkerhetsföreskrifterna.

– De som är grundutbildade som båtförare är jätteduktiga, det här är som att cykla för dem, säger Jan Spång och syftar på båtchefen John Lundholm och maskinisten Jonas Larsson som gör allt färdigt för avgång.

– Jag har varit med i hemvärvnet i drygt två år och vi är ett härligt gäng. Jag älskar sjön och 90 H är en trevlig båt. Den är väldigt sjöduglig för sin storlek och snabb. Man sitter högt och har bra sikt över skärgården, säger John Lundholm när han lotsar oss ut ur hamnen.

STANNAR DIREKT

90 H är en vattenjetbåt vilket innebär att den kan styras både med roder och genom att reglera kraften i de två motorerna. Eftersom jetströmmen dessutom kan vändas åt olika håll kan man köra båten även åt sidorna och stanna nästan på en gång.

– Vi får gångorder, ofta från en punkt till en annan, och jag tar fram en navigeringssplan. Sedan följer jag den planen strikt, det är väldigt viktigt när man gör högfartsnavigering så man inte tappar bort sig. På natten använder jag radar. Vi ska kunna gå för fullt i all sorts terräng, i ytterskärgården finns det mycket stenar som är svåra att se. Då gäller det att ha stenkoll och aldrig köra om man inte är säker, säger John Lundholm.

Som båtchef är han högsta ansvarig för säkerheten och navigeringen ombord. Maskinisten Jonas Larsson tar inte bara hand om motorerna utan också all teknisk utrustning. Han har varit med sedan

200-båtarna och är glad att han fått möjlighet att vidareutbilda sig. För det krävs ett antal veckors utbildning för att bli godkänd som maskinist.

– Jag får komma ut på sjön på ett sätt som inte är möjligt civilt. Sedan tycker jag det är kul med grejer som brummar och låter, berättar Jonas Larsson medan han visar motorerna.

Just nu är förbanden på åtta olika ör vilket ställer hårda krav på transportresurser och samband. Kompanichefen Ingvar Nordqvist i 22:a skärgårdskompaniet har varit igång sedan fyra på morgonen. Hans förband övervar tagande av objekt, i det här fallet ett gammalt minförråd.

SMYGER FRAM

– Vi kör så ofta vi kan med Simfire-utrustning, framryckningen går mycket längsammare och blir mer realistisk, konstaterar han medan en av grupperna smyger fram i strandkanten.

För ksp-skytten Mattias Bäckvik är det första övningen.

– Det är kul. Jag gjorde värnplikten i Boden så jag är inte alls van den här miljön, säger han medan han kontrollerar ksp:n.

Grupperna hinner inte framrycka speciellt långt innan de blir beskjutna och bevarar elden. En av de fientliga skyttarna blir sårad och ligger och skriker. Medan en av grupperna säkrar skadeplatsen måste han visiteras och plåstras om. Samtidigt som de inte får tappa tempo i framryckningen. Trots hårt motstånd lyckas de rensa området från fienden och övningen avslutas med en utvärdering. Svart men kul blir omdömet.

– Bättre övningsterräng finns inte i det här landet. Det är svårare att verka i marin miljö, konstaterar chefen för Södertörnsgruppen. □

Solidaritet är vår plikt

■ MIN ARTIKEL i hemvärnstidningen nr 2/2007 syftade till att skapa debatt om de moraliska aspekterna kring internationella insatser, för att främja en positiv opinion som stöd till svenska soldater i utlandet, bland annat Nordic Battlegroup.

Jag fick bland annat kritik för att jag som politisk aktiv engagerar mig i försvarsfrågorna. Jag kan till en viss del förstå er, många av våra duktiga officerare blev av med sina jobb på grund av politikers beslut. Precis som många av er som läser

den här tidningen, offrar er fritid för att tjäna samhället vid sidan av era jobb, så har jag valt att jobba med de här så viktiga frågorna på ett annat sätt. Jag upplevde att det i dagsläget fanns en nonchalans för försvar och hemvärnets betydelse i den politiska debatten.

Det gläder mig att så pass många reagerade på min tidigare artikel, det betyder att folk bryr sig och tänker kritiskt när det kommer till utvecklingen av försvarsmakten. Men i ärligheten namn måste jag erkänna

att jag inte förstår av tidigare artiklar om Karlsson/Kantola är positiva eller negativa till internationella insatser inte heller huruvida ni anser att ÖB bör förskjuta tyngdpunkten till eller från internationella insatser. Vad jag dock förstår är att de som har svarat på min artikel har missat själva poängen, att argumentera för det moraliskt riktiga med insatser i utlandet. Jag fick i publicerade liksom opublicerade artiklar efteråt både kritik för att jag uppvisade våra svenska officerare och

utbildningar samt för att jag ville avveckla vårt nationella försvar.

Det sistnämnda stämmer givetvis inte, KDU vill verka för ett starkt svenskt försvar i såväl fred som skymningstid, vi anser att försvarsmakten är den främsta uppgiften och förblir att skydda Sverige mot invasion samt att skydda medborgarna mot inre och yttre hot. Men vi i KDU ser – till skillnad från vissa av de som kritiseras mig – inget motsatsförhållande till att försvarsmakten ägnar sig åt internationella insatser, vilket vi till svende och sist

Öppet brev till rikshemvärnsavdelningen:

Skriv in värnpliktiga i hemvärnsförbanden

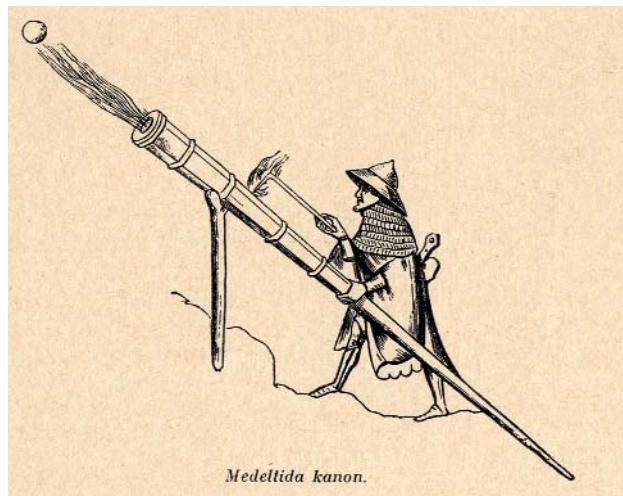
■ HAR VI ETT hemvärn som i numerär och kvalité kan kalla sig "De nationella skyddsstyrkorna", och svara upp mot de krav som ställs på en militär styrka under denna benämning?

Jag är inte säker på att så är fallet.

Hemvänet har under de senaste tio åren minskat från 100 000 soldater till i dag cirka 30 000. Jag vill påstå att detta troligen inte är en trovärdig siffra heller. Tittar man på hur det ser ut i den bataljon, som jag känner bäst till – vår egen – finner jag att vi har en soldatuppfyllnad av cirka 60 procent mot personaltabellen, varav 23 procent är nollor samtidigt som avtalsuppfyllnaden för befäl är 62 procent och för meniga låga 46 procent.

Tyvärr ser det nog så ut på flera håll.

En krigsorganisation, grundat på dessa siffror, kan uppenbarligen ej klara sin uppgift varken från numerär eller kvalitativ utgångspunkt. Tyvärr är det så illa, att golfklubben eller den lokala turistföreningen samlar fler deltagare på sina aktiviteter än

Medeltida kanon.

der helgerna än vad hemvänet förmår göra. Så kan vi naturligtvis inte fortsätta att ha det.

Vi lägger kontinuerligt ned stora pengar på våra utbildningsgrupper och staber för att skapa en militär organisation, som vi ej har kontroll över vad gäller deltagande eller uppfyllnad. Ser vi framåt syns ej heller någon ljusning vid horisonten, antalet värnpliktiga minskar ständigt, och av de som rycker ut i dag skall minst 30 procent förhoppningsvis skriva kontrakt för de internationella insatserna. Resten släpper Försvarsmakten vind för våg!

Att tro sig kunna klara rekryteringen genom att gå ut på ga-

tor och torg, och där försöka locka folk till oss, är ej hederligt mot befäl som redan i dag jobbar häcken av sig för hemvänet.

SOM EXEMPEL fick vi på vår senaste kampanj, "Hemvärens dag" bara kontakt med tre intresserade ynglingar. Ingen av dem hade gjort värnplikten.

Nej skall vi fortsättningsvis ha ett hemvärn som klarar sin uppgift skall vi gå tillväga som vårt grannland Norge – använda pliktlagen. Skriv in de värnpliktiga som ej går vidare in i tredje terminen i hemvärnsförbanden, förslagsvis under en femårsperiod. Kombinera detta med fri-

villig tremånadersutbildning i utbildningsgruppernas regi med plikt att därefter skriva kontrakt. På så sätt får vi den volym i hemvänet som är nödvändig.

Har vi dessutom en KFÖ vartannat år, om en vecka per bataljon, får vi samövade, välvärldade krigsförband, omedelbart insatsberedda inom länets och landets gränser.

Men då säger den historiskt belastade: men hemvänet är ju baserat på frivillighetens grund. Ja så var det när hemvänet bildades under yttre hot och krigstid, då samhället såg ut på ett annat sätt än i dag. Nej, det går utmärkt att kombinera mitt förslag med hur vi har det i dag.

Låt rikshemvärnsavdelningen och utbildningsgrupperna ta hand om krigsförbandsövningarna och utbildningen av korttidsutbildade, samtidigt som det lokala hemvärnsförbandet svarar för de frivilliga helg- och kvällsovningarna på hemorten. Befälsfrågan löses inom bataljon och kompani genom att låta lämpliga, frivilliga och intresserade soldater gå på befälsutbildning i HvSS eller Försvarsbildarnas regi.

ILLUSTRATIONERNA ÅR HÄMTADE UR "SVERIGES HISTORIA – FRÅN ÄLDSTA TIDER TILL VÅRA DAGAR FÖR SVENSKA FOLKET" AV OTTO SJÖGREN, 1938.

anser handlar om solidaritet, samt att försvara vårt land mot ytter hot. KDU vill öka försvarsmaktens styrka och närväro såväl internationellt som nationellt.

Det finns även ur en försvars politisk synpunkt en oerhört positiv sak med officerare och soldater som faktiskt har upplevt krigets alla fasor på nära håll, nämligen att de då är psykiskt förberedda för vad det kan innehåra om kriget en dag skulle komma till Sverige. Här är till exempel Estland en förebild, där det krävs att man har deltagit på en mission, just nu i Irak om jag inte minns fel. En liknande tanke finns även sedan flera år tillbaka inom den svenska armén om än mer uppmunrande än tvingande.

När det däremot kommer till kompetensen hos de svenska officerarna kan jag dock knappast missuppfattas. Att hävda att vår svenska militärutbildning och officersutbildning håller hög standard, högre än den utbildning som många av de amerikanska soldaterna fått är knappast något kontroversiellt. Det är ett faktum att USA har ett underskott på soldater vilket har lett till att stora delar av soldaterna som värvas kommer ifrån trasiga, lågutbildade och ibland rent av kriminella förhållanden.

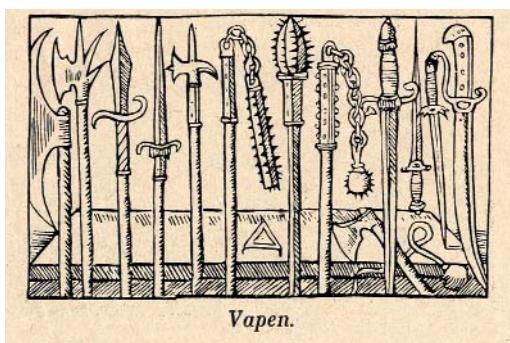
Mina kritiker nämnde även att krig under FN-flagg är ok

och USA:s befrielse av Irak inte var det. På frågan om huruvida det var rätt eller fel att gå in i Irak kan jag inte uttala mig då KDU inte har någon åsikt om det. Vad vi däremot anser är att vi, som jag skrev tidigare har ett moraliskt ansvar för våra medmänniskor, oavsett var på jorden de bor. Vad jag talade om i min artikel var återuppbryggandet – inget annat – vilket USA:s soldater inte har rätt utbildning för, vilket också var det som presidenten erkände när han deklarerade att det behövdes en ny inriktnings i Irak.

NÄR DET DÄREMOT kommer till frågan om huruvida FN ska tillåtas vara vår moraliska ledstjärna måste jag alltid reagera. Hur många gånger har inte FN:s undfallenhet lett till miljontals människors lidande och död (nu senast i Darfur)? Har Jan Andersson, Anders Karlsson och Bertil Kantola någon gång reflekterat över det faktum att majoriteten av FN:s länder är diktaturer? Även Saddam Husseins Irak var medlem i FN.

Slutligen: Skulle jag få chansen att själv hjälpa mina medmänniskor genom att medverka i en mission så skulle jag med stolthet dra på mig uniformen och göra min plikt.

CHRISTOPHER DYWIK
FÖRSVARSPOLITIK TALESMAN
FÖR KRISTDEMOKRATISKA
UNGDOMSFÖRBUNDET

Vapen.

Anders Karlsson och Bertil Kantola svarar:

Missförståd vi eller blev vi själva inte förstådda?

■ CHRISTOPHER DYWIKS förtydligande är mer nyanserat och klarläggande än den text som publicerades i nummer 2/2007, speciellt när det gäller formuleringarna kring det nationella försvarat. Det är dock beklämmande att läsa meningens "På frågan om huruvida det var rätt eller fel att gå in i Irak kan jag inte uttala mig då KDU inte har någon åsikt om det."

Det är ju detta som är kärfrågan. Har en super- eller stormakt, oavsett om den är kommunistisk, kapitalistisk eller nazistisk rätt att oombedd invadera ett annat land under förespegelningar av att man gör detta för världssamfundets bästa? Om så är fallet skulle det ju räffärdiga till exempel Sovjetunionens anfall på Afghanistan 1979, likaväl som Hitlertysklands anfall på samma Sovjetunionen 1941. Båda gångerna sade angriparen sig vilja försvara det gemensamma goda mot en farlig fiende och förtryckare.

SJÄLVFALLET finns inget försvar för en tyrann och folkmördare som Saddam Hussein men vad beror det på att land efter land tröttnar på att vara med och ta ansvar för återuppbryggandet av Irak då man inser att man av irakierna man befriat från Saddam Husseins värde uppfattas som en ockupationsmakt, inte som en vän? Varför åker i dag så få soldater med glädje till Irak? Vad är orsaken till att terror

Ryttarhammare eller hjälmkrossare.

med islamska förtecken griper sig i Storbritannien? Varför kommer landets förra premiärminister troligtvis inte att kommas ihåg så mycket för allt positivt han uträttat utan mer för att han okritiskt ledde landet in i ett till synes ändlöst krig i Irak?

KAN DET VARA så att gemene man tänkt efter och kommit fram till att det kanske inte var rätt att inleda det krig som ledde till den situation vi ser i Irak i dag?

Det är den här typen av frågeställningar vi, var och en, borde ha en åsikt om innan vi kan ge oss i kast med att diskutera tjänstgöringsort, utbildningsstandard, FN:s politiska sammansättning och andra, mer sekundära spörsmål.

ANDERS KARLSSON
OCH BERTIL KANTOLA
KIRUNA/MÄNNIKÖ

DEBATTREGLER

Många vill vara med på Läsarnas forum. Skriv därför kort, högst 3 000 tecken, och koncentrera dig till ett ämne i taget.

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera (korta) insända bidrag. Anonyma insändare accepteras bara i undantagsfall.

Redaktionen måste dock alltid ha namn och adress. Ange om du önskar placering i nättidningen eller papperstidningen.

Adress: **Tidningen Hemvärvnet, Debatt, 107 85 Stockholm**

Följ debatten på nätet: www.hemvarnet.mil.se

POSTTIDNING

Avsändare: Tidningen Hemvärnet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärnet, ska du i första hand vända dig till din utbildningsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion.
Detta gäller all krigsplacerad personal, både hemvärnsmän och avtalspersonal.

NIJMEGEN: Nybörjarna får mest blåsor

TEXT & FOTO: PIA-LENA JANSSON

Rikshemvärvschefen Roland Ekenberg inspekterar skadorna.

I fjol ställdes marschen in efter en dag på grund av den extrema hettan. Två deltagare avled och ett fyrtiotal fick intensivvård. Den civila sjukvården kollapsade fullständigt. I år höll sig temperaturen på angenämare 20–26 grader.

Det svenska sjukvärdssteamet var förstärkt med en massör, Jerker Arkilden från P7. Älmhults Hemvärnsmusikkår fanns också på plats. De deltog vid invigningen under måndagskvällen och spelade efter marschvägen. Ingen separat kvinnlig förläggning fanns i år, men ett separat kvinnolagområde hade ordnats i mitten av det svenska förläggningstältet.

Rastplatserna delar Sverige med Norge och Danmark. Där finns vätska, frukt och grönsaker. Riks-hemvärvscheferna för Sverige och Danmark, Roland Ekenberg och Jan S. Norgaard besökte marschen under veckan.

Roland Ekenberg var bekymrad över att hela 17 svenska brutit marschen redan under dag tre. Enligt honom torde det bero på att nybörjarna går enskilt och därfor

inte har mer rutinerade kamrater till hjälp. Enligt sjukvårdare Tore Jansson var det mest förstagångare som brutit. De hade också mycket blåsor och det berodde dels på att de inte förtejpat fötterna, dels att de tränat för lite. Årets facit blev till sist 26 svenskar som bröt marschen.

Kontingentchefen Cai Gavestam ser gärna att det blir fler grupper till nästa år.

– Men man kan inte tvinga gångarna att gå i grupp. De åker trots allt till Nijmegen frivilligt och betalar själva.

Den svenska uppmarschen ställdes in på grund av det skyfall som kom under fredagseftermiddagen. Uppmarschen är annars en "Eriks-gata" på dryga fyra kilometer igenom staden Nijmegen där flera hundratusen människor hyllar vandrarna.

Sammanlagt deltog 275 svenskar, varav 33 kvinnor. Drygt 160 tillhörde hemvärnet eller någon frivillig försvarsorganisation. Ett tjugo-tal funktionärer fanns också på plats.

Så här tyckte två av deltagarna om årets marsch:

1. Går för vilken gång i ordningen?
2. Var marschen som du trott?
3. Vad var bäst/roligast med årets marsch?
4. Vad var sämst/jobbigast?
5. Kan du ge något råd till förstagångare?

Åsa Klepek, Vikbolandet, SKBR och tidigare hemvärnssjukvårdare:

1. Tredje, bröt första året jag deltog, vilket var 2003. Klarade marschen år 2005 och nu 2007.
2. Mycket mer storlaget, jippot kring marschen och alla åskådarna som är uppe tidigt för att titta på oss.
3. Målgången och medaljen.
4. Jag och min man Gary hade tränat för lite kände vi. Det får vi förbättra till nästa gång vi ska delta.
5. Ta rekommendationerna om träningen på allvar.

Johan Fredriksson, Stockholm, Hv-bataljon Stockholm:

1. Gick 2006 som avbröts på grund av värmen och detta blir första genomförda marschen.
2. Nästa år förstås.
3. Supporten från alla åskådarna.
4. Fötterna tyckte det var jobbigast. Maten i campen var inte så bra.
5. Träna mycket och långa pass.